

Matti Kruus

26.6.2020

Helsingin kaupunki
Maatullin peruskoulu, päiväkotiki ja leikkipuisto

SUUNNITTELUPALKKIO

1. Taustaa

Tämä muistion tavoitteena on välittää arkkitehtuurikilpailuun osallistuville arkkitehtisuunnittelun palkkion määrää, jos kilpailun voittaneen kanssa päädytään tekemään suunnittelusopimus jatkosuunnittelusta.

Helsingin kaupunki voi päätyä tilaamaan arkkitehtuurikilpailun voittaneelta jatkosuunnittelun, mikäli seuraavat edellytykset täyttyvät:

- suunnittelupalkkiosta ja sopimusehdoista päästään sopimukseen
- tilaajan, urakoitsijoiden ja muiden suunnittelijoiden väliseen kommunikointiin osoitetaan riittävän Suomen kielen omaavat henkilöt
- suunnitteluun osoitetaan riittävät referenssit ja/tai pätevyudet omaavat henkilöt pää- ja rakennussuunnitteluun
- kilpailun voittanut on halukas tekemään jatkosuunnittelusta sopimuksen
- tilaajavastuulainmukaiset asiat ovat kunnossa ja toimija täyttää Helsingin kaupungin harmaan talouden torjunnan mukaiset vaatimukset.

2. Täsmennyksiä mahdolliseen suunnittelusopimukseen

Rakennuttaja kytkee toteutussuunnitteluun erikseen seuraavat suunnittelijat/asiantuntijat:

- pihasuunnittelija tarvittaessa
- rakennesuunnittelija
- LVIA- ja energiasuunnittelija
- sähkösuunnittelija
- geotekninen asiantuntija
- paloasiantuntija
- akustiikan asiantuntija tarvittaessa
- ammattikeittiösuunnittelija tarvittaessa
- tietomallikoordinaattori.

Matka-, pysäköinti-, ym. kulut sisältyvät suunnittelukohteeseen tapahtuvista matkoista suunnittelupalkkioon. Sopimukseen liitetään noudatettavaksi konsulttitoiminnan yleiset sopimusehdot KSE 2013, kuitenkin siten, että kaupungin muutokset sopimusehtoihin ovat pätevyysjärjestyksessä tätä ennen. Mikäli hanke peruuntuu tai keskeytyy, korvaa tilaaja konsultille kyseiseen hetkeen mennessä tehdyn työn ilman muuta korvausta.

Jatkosuunnittelun käynnistyessä tulee voittaneen arkkitehtisuunnittelijan toimia osakeyhtiössä. Tämän yhtiön tulee toimittaa rakennuttajalle tilaajavastuulain mukaiset selvitykset.

Arkkitehdin toteutussuunnittelutehtävään sisältyy liitteen pää-, arkkitehti-, ja sisustussuunnittelun tehtäväluetteloiden mukaiset tehtävät.

3. Suunnittelupalkkion arvio

Helsingin kaupunki on rakennuttanut useita Maatullin peruskoulun, päiväkodin ja leikki-puiston kaltaista kohdetta. Lisäksi kaupungin kustannusasiantuntijat ovat arvioineet suunnittelupalkkion määrää kustannusohjelmistojen avulla.

Kaupungin tekemien selvityksien perusteella arkkitehdin suunnittelutehtävien (sisältäen pää-, arkkitehti-, ja sisustussuunnittelun (irtokalustesuunnittelua lukuun ottamatta)) kokonaispalkkion määrä on noin 1 300 000 euroa (alv0). Tilaajan tavoitteena on neuvotella kilpailun voittaneen arkkitehdin kanssa palkkio seuraavilla perusteilla:

- Veloitusperusteena on tuntihintainen työ, jolle on kuitenkin kattohinta.
- Arvioitu työmäärä, esitetyn henkilöstön skol-luokat sekä tuntiveloitushinnat ovat suuruusluokaltaan linjassa kaupungin muiden, vastaavien hankkeiden kanssa.
- Suunnittelun kattohinta on 1 300 000 euroa.
- Tuntihintaisen palkkion lisäksi suunnittelijalla on mahdollisuus saada maksimissaan 200 000 € (alv0) mukainen kannustinpalkkio (tämä ei sisälly em. kattohintaan).
- Em. lisäksi tilaaja ja suunnittelija voivat lisätä suunnittelutoimeksiantoon piha-, akustiikka-, ammattikeittiö- ja irtokalustesuunnittelun (em. eivät sisälly em. kattohintoihin).

Liitteet:

- Suunnittelun tehtäväluettelot
  - o Pääsuunnittelu
  - o Arkkitehtisuunnittelu
  - o Sisustussuunnittelu

PS12

PÄÄSUUNNITTELUN TEHTÄVÄLUETTELO PS12

TEHTÄVÄLUETTELOON TARKOITUS JA KÄYTTÖ

Tämä tehtäväluettelo on tarkoitettu pääsuunnittelun tehtävien sisällön ja laajuuden määrittelyyn. Tehtäväluetteloa voidaan käyttää pääsuunnittelutoimeksiannon sisällön määrittelyyn suunnittelusopimuksessa, suunnittelukokonaisuuden hallintaan ja osana suunnittelun laadunvarmistusta. Tehtäväluettelo liitetään suunnittelusopimukseen, jossa se on sopimusliitteenä sitova.

Tehtäväluettelossa ei esitetä yksittäisen tehtävän tärkeyttä tai suorittamiseen kuuluvaa panosta. Tekijän on huolehdittava siitä, että tehtävän tarkoitus tulee täytetyksi, vaikka tehtävä suoritetaan ja dokumentoidaan toisin kuin luettelon erittely ja tuloste.

TEHTÄVÄLUETTELOON SISÄLTÖ

Tehtäväluettelo sisältää tavanomaisen talorakennushankkeen pääsuunnittelun tehtävät ja niiden tulokset. Luetteloon sisältyvät pääsuunnittelijan lainsäädännöstä johtuvat velvollisuudet ja niiden hoitamiseksi tarvittavat tehtävät. Tehtävät on luokiteltu suunnittelun toteutuksen kannalta luonteviin kokonaisuuksiin. Tehtäviä voidaan tarvittaessa täydentää asiantuntijatehtäväluetteloissa määritellyillä tehtävillä. Tehtävärajaus muuhun rakennushankkeen toimintaan perustuu vastaaviin tehtävi-

luetteloihin ARK12, GEO12, RAK12, SIS12, TATE12 ja HJR12, ellei suunnittelusopimuksessa ole toisin sovittu.

Konsulttisopimukseen liitettävästä tehtäväluettelosta poistetaan kohdat, jotka eivät sovellu tai sisälly toimeksiantoon, esim. yliviivaamalla. Erikseen tilattavat tehtävät (E) on sovittava aina erikseen.

OSAPUOLIEN TYÖNJAKO

Pääsuunnittelijan, muiden suunnittelijoiden, hankkeen johtajan ja tilaajan työnjako voi vaihdella. Tarvittavat tehtävät ja niiden suorittajat on sovittava hankekohtaisesti.

Tehtäväluettelot jakavat tehtävät tarkoituksenmukaisiin kokonaisuuksiin. Tehtäviä voidaan yhdistää toisiinsa tai jakaa eri tavoin tapauksesta riippuen.

Tehtäväluetteloissa käytettyjen merkkien selitykset:

PS= pääsuunnittelijan velvollisuudet (RakMK A2, 2002)

K = korjaushankkeeseen sisältyvä tehtävä

T = tilaajalle kuuluva tehtävä/päätös

E = erikseen tilattava tehtävä

Muistio voidaan tarvittaessa korvata kokouspöytäkirjamerkinä tai muulla kirjauksella.

E (sisältyvät tarjoukseen ja tehtäviin)

HANKKEEN TEHTÄVÄKOKONAISUUDET

Tarveselvityksessä perustellaan tilahankinnan tarpeellisuus tai olemassa olevan tilan muutostarve, kuvataan alustavasti tarvittavat tilat ja niille asetettavat vaatimukset, tutkitaan vaihtoehtoiset käyttömahdollisuudet sekä arvioidaan eri ratkaisujen edullisuus.

> **Tarvepäätös (käyttäjätöimiala)**

Hankesuunnittelussa asetetaan rakennushankkeelle täsmälliset laajuutta toimivuutta, laatua, kustannuksia, ajoitusta ja ylläpitoa koskevat tavoitteet. Hankesuunnittelun tuloksena syntyy hankesuunnitelma, (H:gin kaupungin tilahankkeiden käsittelyohje 2015, Khs T4.12.2015). Valmisteluun kuuluu tarvittavien selvitysten teettäminen ja toteutusmuodon alustava määrittäminen.

> **Investointipäätös**

Suunnittelun valmistelussa organisoidaan suunnittelu, pidetään mahdolliset suunnittelukilpailut, käydään tarvittavat neuvottelut, valitaan suunnittelijat ja tehdään suunnittelusopimukset.

> **Suunnittelupäätös (Suunnittelun käynnistäminen)**

Ehdotussuunnittelussa laaditaan vaihtoehtoiset suunnitteluratkaisut asetettujen tavoitteiden täyttämiseksi.

> **Hankesuunnitelman viitesuunnitelmat "L1"**

Yleissuunnittelussa ehdotussuunnitelma kehitetään toteutuskelpoiseksi yleissuunnitelmaksi. Yleissuunnitelma kohdistuu sekä rakennuksen kiinteään perusosaan että muuntuvien tila-alueiden suunnitteluun. Yleissuunnitelma voi sisältää erilaisia vaihtoehtoja tilaratkaisuihin.

> **Hyväksytyt yleissuunnitelma ja pääpiirustukset**

Rakennuslupatehtävissä selvitetään hankkeen edellyttämät lupamenettelyt, varmistetaan suunnittelijoiden kelpoisuus ja pääpiirustusten hyväksyttävyyttä sekä laaditaan lupahakemus tarvittavine asiakirjoineen.

> **Rakennuslupa**

Toteutussuunnittelussa yleissuunnitelma kehitetään rakentamisen ja hankinnan edellyttämiksi mitoitetuiksi suunnitelmiksi ja tuotemäärittelyiksi. Toteutussuunnitteluun sisältyy tuote- ja järjestelmäosasuunnittelu.

> **Hyväksytyt toteutussuunnitelmat**

Rakentamisen valmistelussa organisoidaan rakentaminen, kilpailutetaan rakentamistehtävät, käydään sopimusneuvottelut ja tehdään urakka- ja hankintasopimukset.

> **Rakentamispäätös**

Rakentamisessa varmistetaan sopimuksenmukainen toteutus, tavoitteet täyttävä lopputulos sekä tarvittavat käyttö- ja ylläpitovalmiudet. Rakennuksen valmistuminen todetaan vastaanotossa.

> **Vastaanottopäätös**

Käyttöönnotossa varmistetaan järjestelmien toiminta ja annetaan käytön opastus.

> **Rakennuksen käyttöön ottaminen**

Takuuaikana seurataan rakennuksen toimivuutta, tehdään takuun säädot, pidetään tarvittavat tarkastukset ja korjataan mahdolliset puutteet.

PÄÄSUUNNITTELIJAN LAKISÄÄTEISET VELVOLLISUUDET

Rakentamisen yleinen ohjaus perustuu lain, asetuksen ja rakentamismääräysten tasoihin säännöksiin. Laissa ja asetuksessa ovat rakentamista koskevat vaatimukset, joiden tarkoitus on varmistaa rakentamiselta edellytetty vähimmäistaso. Näitä koskevat tarkemmat määräykset ovat Suomen rakentamismääräyskokoelmassa. Keskeisimmät muut kuin maankäyttö- ja rakennuslaista johtuvat rakennuksen suunnittelussa ja rakentamisessa noudatettavat säännökset liittyvät pelastustoimeen, sähköturvallisuuteen, terveydensuojeluun, työturvallisuuteen, väestönsuojien rakentamiseen ja ympäristönsuojeluun. (RakMK A1, A2)

Alla olevassa listassa on otteita oleellisimmista koko hanketta koskevista viranomaissäädöksistä, jotka koskevat pääsuunnittelijaa:

- Rakentamista koskeva suunnitelma on laadittava siten, että se täyttää tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten sekä hyvän rakennustavan vaatimukset. Rakennuksen suunnittelussa tulee olla suunnittelun kokonaisuudesta ja sen laadusta vastaava pätevä henkilö, joka huolehtii siitä, että rakennussuunnitelma ja erityissuunnitelmat muodostavat kokonaisuuden, joka täyttää sille asetetut vaatimukset (pääsuunnittelija). (MRL § 120)
- Rakennuslupaa haetaan kirjallisesti. Hakemukseen on liitettävä ... rakennuksen pääpiirustukset, jotka suunnittelija varmentaa nimikirjoituksellaan. (MRL § 131)
- Kustakin erityissuunnitelmasta vastaava henkilö huolehtii siitä, että suunnitelma täyttää sille asetetut vaatimukset. Jos erityissuunnitelman on laatinut useampi suunnittelija, näistä yhden tulee olla nimetty tämän erikoisalan kokonaisuudesta vastaavaksi suunnittelijaksi. (MRL § 120)
- Pääsuunnittelijan tulee osana suunnittelun yhteensovittamista ja koordinoimista huolehtia, että jokainen, joka toimeksiannosta luovuttaa työympäristön rakennetta, työtilaa, työ- tai tuotantomenetelmää, konetta, työvälinettä tai muuta laitetta koskevan suunnitelman, on huolehtinut siitä, että suunnitelmassa on sen kohteen ilmoitetun käyttötarkoituksen edellyttämällä tavalla otettu huomioon tämän lain säännökset. (TTL 57§)
- Pääsuunnittelijan tehtävänä on huolehtia rakennushankkeen suunnitelmien riittävästä laadusta ja laajuudesta niin, että suunnitelmilla voidaan osoittaa rakentamiselle asetettujen vaatimusten täytyminen. (RakMK A2)
- Pääsuunnittelija vastaa rakennusvalvontaviranomaiselle tehtäviensä asianmukaisesta hoitamisesta rakennushankkeen suunnittelun ja rakennustyön ajan. (RakMK A2)
- Pääsuunnittelijan tulee yhdessä rakennushankkeeseen ryhtyvän kanssa hankkeen laadun ja vaativuuden edellyttämällä tavalla (RakMK A2)
  - huolehtia siitä, että käytettävissä ovat tarvittavat lähtötiedot ja että ne ovat ristiriidattomat ja ajan tasalla sekä saattaa ne suunnittelijoiden tietoon,
  - varmistaa, että kaikilla hankkeen suunnittelijoilla on tieto siitä, mikä osuus vaadittavista suunnitelmista on heidän vastuullaan,
  - huolehtia eri alojen suunnittelijoiden yhteistyön järjestämisestä
  - osaltaan huolehtia, että laaditussa aikataulussa on suunnittelulle varattu riittävästi aikaa,
  - huolehtia, että tarvittavat suunnitelmat tehdään ja että suunnitelmat on todettu yhteensopiviksi ja ristiriidattomiksi.
- Pääsuunnittelijan tulee lisäksi (RakMK A2)
  - osallistua hankkeessa mahdollisesti järjestettävään aloituskokoukseen ja osaltaan huolehtia, että siinä edellytetyt suunnittelua koskevat velvoitteet tulevat suoritetuiksi,
  - seurata korjaus- tai muutostyössä rakenteita avattaessa tai purettaessa ilmi tulevien seikkojen vaikutuksia suunnitteluun,
  - huolehtia muutossuunnittelun yhteensovittamisesta ja tarvittaessa muutosten edellyttämän hyväksynnän tai rakennusluvan hakemisesta, sekä
  - huolehtia hänelle rakennusluvassa tai aloituskokouksessa mahdollisesti osoitetusta rakennustyön valvonnasta.
- Pääsuunnittelijan tulee osaltaan huolehtia siitä, että rakennuslupa-asiakirjat, erityissuunnitelmat ja selvitykset on laadittu ja toimitettu rakennusvalvontaviranomaiselle kunnan ohjeiden mukaisesti. (RakMK A2)
- Pääsuunnittelijan tulee huolehtia siitä, että rakennushankkeeseen ryhtyvä saa tiedon suunnittelua koskevista seikoista, joilla on vaikutusta tälle säädetyin huolehtimisvelvollisuuden täyttämiseksi. (RakMK A2)

A TARVESELVITYS

Tarveselvityksessä perustellaan tilahankinnan tarpeellisuus tai olemassa olevan tilan muutostarve, kuvataan alustavasti tarvittavat tilat ja niille asetettavat vaatimukset, tutkitaan vaihtoehtoiset käyttömahdollisuudet sekä arvioidaan eri ratkaisujen edullisuus.

Vaiheen tuloksena syntyy hyväksytty tarveselvitys ja hankepääätös sekä ao toimialalla tehtävä tarvepääätös..

Tunnus	Valinta	Tehtävät	Tulos
A 1		Edellytysten toteaminen	
		Tarve todettu	Muistio
		Pätevä henkilöstö käytössä	Muistio
		Tarvittavat sopimukset allekirjoitettu	Muistio
		Osapuolten vastuiden edellyttämä määräysvalta todettu	Muistio
A 2		Valmistelu	
A 3		Käynnistäminen	
A 4		Suoritus	
	☒	E Selvitetään tarpeet ja alustavat tavoitteet	Tarveselvitysraportti tai muistio
A 5		Suorituksen sopimuksenmukaisuuden toteaminen	
	☐	E Hankitaan tarveselvitykselle kirjallinen hyväksyntä	Muistio
Tulos		Hyväksytty tarveselvitys	

B HANKESUUNNITTELU

Hankesuunnittelussa asetetaan rakennushankkeelle täsmälliset laajuutta, toimivuutta, laatua, kustannuksia, ajoitusta ja ylläpitoa koskevat tavoitteet. Hankesuunnittelun tuloksena syntyy hankesuunnitelma, joka muodostuu projektiohjelmasta ja hankeohjelmasta. Valmisteluun kuuluu tarvittavien selvitysten teettäminen ja toteutusmuodon alustava määrittäminen.

Vaiheen tuloksena syntyy hyväksytty hankesuunnitelma ja investointipääätös.

PS = pääsuunnittelijan velvollisuudet (RakMK A2, 2002)

Tunnus	Valinta	Tehtävät	Tulos
B 1		Edellytysten toteaminen	
		Tarve selvitetty tai tarveselvitys tekeillä	Muistio
		Pätevä henkilöstö käytössä	Muistio
		Tarvittavat sopimukset allekirjoitettu	Muistio
		Osapuolten vastuiden edellyttämä määräysvalta todettu	Muistio
B 2		Valmistelu	
	☒	E Sovitaan rakennushankkeeseen ryhtyvän kanssa siitä, miten avustetaan selvittäessä hankkeen vaatimat ja riittävät tosiasialliset edellytykset hankkeen suunnitteluun ja toteuttamiseen	Muistio
	☒	E Sovitaan rakennushankkeeseen ryhtyvän kanssa siitä, miten huolehditaan, että käytettävissä ovat tarvittavat lähtötiedot	Muistio
	☒	E Sovitaan rakennushankkeeseen ryhtyvän kanssa siitä, miten huolehditaan, että lähtötiedot ovat ajan tasalla	Muistio
	☒	E Sovitaan rakennushankkeeseen ryhtyvän kanssa siitä, miten avustetaan määrittelemään rakennussuunnittelun ja erikoisalojen suunnittelun tarve	Muistio
PS		Avustetaan rakennushankkeeseen ryhtyvää sovittulla tavalla selvittäessä rakennushankkeen vaatimat ja riittävät tosiasialliset edellytykset hankkeen suunnitteluun ja toteuttamiseen	
		Avustetaan rakennushankkeeseen ryhtyvää sovittulla tavalla selvittäessä rakennushankkeen vaatimat ja riittävät tosiasialliset edellytykset hankkeen suunnitteluun ja toteuttamiseen	Muistio
PS		Avustetaan rakennushankkeeseen ryhtyvää sovittulla tavalla määrittelemään hankkeen rakennussuunnittelun ja erikoisalojen suunnittelun tarpeen	
		Avustetaan rakennushankkeeseen ryhtyvää sovittulla tavalla määrittelemään hankkeen rakennussuunnittelun ja erikoisalojen suunnittelun tarpeen	Muistio

B 3	Käynnistäminen		
	T	Määrittellään hankesuunnittelulle tavoitteet, tehtävät ja aikataulu	Muistio
B 4	Suoritus		
B 4.1	Lähtötietojen hankkiminen		
PS		Huolehditaan sovitulla tavalla siitä, että käytettävissä on tarvittavat lähtötiedot	
		Huolehditaan sovitulla tavalla siitä, että käytettävissä on tarvittavat lähtötiedot	
	☒	E Kaavan ja rakennusjärjestyksen asettamat vaatimukset	
	☐	~~E/K Suojelumääräykset~~	
	☒	E Rakentamisen ympäristövaikutusten arviointitiedot (louhinta)	
	☒	E Rakennuspaikan olosuhteet kuten	
		– kaupunki- tai maisemakuva, naapurirakennukset, maaston korkeuserot, pohjarakennusolosuhteet, kasvillisuus, ilmansuunnat, pienilmasto, kunnallistekniikka, liittyminen katuun tai tiehen	
	☒	E Tilaohjelma, aikataulu ja toteutusmuoto	
	☐	~~E/K Rakennuksen korjaus- ja muutostöissä ja lisärakentamisessa suunnittelun lähtökohtia ovat lisäksi~~	
		– rakennuksen sisä- ja ulkoarkkitehtuuri, historialliset ominaisuudet, rakennustaiteelliset ominaisuudet, käytetyt materiaalit, rakennustapa, rakennuksen kunto selvitettyinä yleensä kuntotutkimuksella, rakennuksen terveydelliset olosuhteet, rakennusfysikaaliset ominaisuudet	
B 4.2	Lähtötietojen ristiriidattomuuden ja ajantasaisuuden varmistaminen		
PS		Huolehditaan osaltaan siitä, että lähtötiedot ovat ristiriidattomat ja ajan tasalla	
		Huolehditaan osaltaan siitä, että lähtötiedot ovat ristiriidattomat ja ajan tasalla	Päivitetty lähtötiedot
		Selvitetään erityissuunnittelijoiden kanssa tarvittavat mittaukset ja tutkimukset. Esitetään kirjallisesti tarvittavia tutkimuksia tai mittauksia jos lähtötiedot eivät ole ajan tasalla	Esitys tarvittavista tutkimuksista ja mittauksista, esimerkiksi tutkimussuunnitelma
	☒	E Hankitaan tarvittavat puuttuvat lähtötiedot	Tarvittavat lähtötiedot
B 4.3	Viranomaisneuvottelujen tarpeen selvittäminen		
PS		Selvitetään tarvittavat viranomaisneuvottelut ja saatetaan ne rakennushankkeeseen ryhtyvän tietoon	
		Selvitetään tarvittavat viranomaisneuvottelut ja saatetaan ne rakennushankkeeseen ryhtyvän tietoon	Muistio
		Aikataulutetaan ja käydään ne viranomaisneuvottelut, joista on rakentamiseen ryhtyvän kanssa sovittu	Muistio, kirjataan käytyjen viranomaisneuvotteluiden tulokset pöytäkirjoihin
		Huolehditaan, että rakennushankkeeseen ryhtyvä tekee tarvittavat päätökset, jotta hankkeelle asetetut vaatimukset ovat tiedossa ja voidaan saattaa suunnittelijoiden tietoon (rakennuksen energialuokka, sisäilmatavoitteet, puhtausluokat jne.)	Muistio
B 4.4	Hankesuunnitelman kokoaminen		
	☐	~~E Kootaan hankesuunnitelma ja esitetään se hyväksyttäväksi~~	~~Hankeohjelma ja projektiiohjelma~~
B 5	Suorituksen sopimuksenmukaisuuden toteaminen		
	☐	~~E Hankitaan hankesuunnitelmalle kirjallinen hyväksyntä~~	~~Muistio~~
	T	Todetaan hankesuunnitelman sopimuksenmukaisuus	Hyväksytty hankesuunnitelma
B 6	Erikseen tilattavat tehtävät		
	☒	E Hankesuunnitelmiin liittyvien ehdotussuunnitelmien laatimisen edellyttämät pääsuunnittelijan tehtävät (kts. Kohdan D- tehtävät)	Muistio
Tulos		Esitys hankeselvityksestä ja hankesuunnitelmasta (investointipäätös)	

C SUUNNITTELUN VALMISTELU

Suunnittelun valmistelussa organisoidaan suunnittelu, pidetään mahdolliset suunnittelukilpailut, käydään tarvittavat neuvottelut, valitaan suunnittelijat ja tehdään suunnittelusopimukset.

Vaiheen tuloksena syntyy suunnittelupäätös (suunnittelun käynnistäminen).

PS = pääsuunnittelijan velvollisuudet (RakMK A2, 2002)

Tunnus	Valinta	Tehtävät	Tulos
C 1		Edellytysten toteaminen	
		Hankesuunnitelma tai vastaava ja muut tarvittavat suunnitelmat olemassa tai tekeillä	Muistio
		Pätevä henkilöstö käytössä	Muistio
		Tarvittavat sopimukset allekirjoitettu	Muistio
		Osapuolten vastuiden edellyttämä määräysvalta todettu	Muistio
C 2		Valmistelu	
C 2.1		Hankkeen koko suunnitteluprosessin menettelyt ja työnjako	
		Sovitaan rakennushankkeeseen ryhtyvän kanssa siitä, miten avustetaan määrittelemään rakennussuunnittelun ja erikoisalojen suunnittelun tarve	Muistio
		Sovitaan rakennushankkeeseen ryhtyvän kanssa siitä, miten huolehditaan, että laadittavassa aikataulussa on suunnittelulle varattu riittävästi aikaa	Muistio
		Sovitaan rakennushankkeeseen ryhtyvän kanssa siitä, miten avustetaan eri suunnittelualojen yhteistyön järjestämisessä rakennuksen käyttö- ja huolto-ohjeen laatimiseksi.	Muistio
		Sovitaan rakennushankkeeseen ryhtyvän kanssa siitä, miten huolehditaan, että käytettävissä ovat tarvittavat lähtötiedot	Muistio
		Sovitaan rakennushankkeeseen ryhtyvän kanssa siitä, miten huolehditaan, että lähtötiedot ovat ajan tasalla	Muistio
		Sovitaan rakennushankkeeseen ryhtyvän kanssa siitä, miten varmistetaan, että lähtötiedot saatetaan suunnittelijoiden tietoon	Muistio
		Sovitaan rakennushankkeeseen ryhtyvän kanssa siitä, miten varmistetaan, että hankkeen suunnittelijoilla on tieto siitä mikä osuus vaadittavista suunnitelmista on heidän vastuullaan	Muistio
		Sovitaan rakennushankkeeseen ryhtyvän kanssa siitä, miten huolehditaan eri suunnittelualojen yhteistyön järjestämisestä suunnitelmien yhteensovittamiseksi	Esimerkiksi suunnittelukokouksien ja -palaverien käytännöt kirjataan pöytäkirjoihin
		Selvitetään erityissuunnittelijoiden kanssa tarvittavat mittaukset ja tutkimukset. Esitetään kirjallisesti tarvittavia tutkimuksia tai mittauksia jos käytettävissä ei ole tarvittavia lähtötietoja	Muistio, tutkimussuunnitelma, mittaussuunnitelma tms.
C 3		Käynnistäminen	
		Sovitaan muiden suunnittelijoiden kanssa suunnitelmien hyväksymis- ja yhteensovitusmenettely	
		Sovitaan muiden suunnittelijoiden kanssa miten huolehditaan että suunnitelmat on todettu yhteensopiviksi ja ristiriidattomiksi	
		Sovitaan muiden suunnittelijoiden kanssa suunnitelmien muutosten käsittelymenettely	
C 4		Suoritus	
C 4.1		Suunnitteluajataulun varmistaminen	
PS		Osataan huolehditaan sovitulla tavalla, että laaditussa aikataulussa on suunnittelulle varattu riittävästi aikaa	
		Osataan huolehditaan sovitulla tavalla, että laaditussa aikataulussa on suunnittelulle varattu riittävästi aikaa	Muistio
C 4.2		Suunnittelutarpeen selvittäminen	
PS		Avustetaan sovitulla tavalla rakennushankkeeseen ryhtyvää määrittelemään hankkeen rakennussuunnittelun ja erikoisalojen suunnittelun tarpeen	
		Avustetaan sovitulla tavalla rakennushankkeeseen ryhtyvää määrittelemään hankkeen rakennussuunnittelun ja erikoisalojen suunnittelun tarpeen	Muistio

C 4.3		Lähtötiedoista huolehtiminen	
PS	Huolehditaan sovitulla tavalla siitä, että käytettävissä ovat tarvittavat lähtötiedot		
	Huolehditaan sovitulla tavalla siitä, että käytettävissä ovat tarvittavat lähtötiedot		
	Pyydetään rakennushankkeeseen ryhtyvää ja muita konsultteja huolehtimaan lähtötiedoista		Muistio
PS	Huolehditaan siitä, että lähtötiedot ovat ristiriidattomat ja ajan tasalla		
	Huolehditaan siitä, että lähtötiedot ovat ristiriidattomat ja ajan tasalla		
	Selvitetään erityissuunnittelijoiden kanssa tarvittavat mittaukset ja tutkimukset. Esitetään kirjallisesti tarvittavia tutkimuksia tai mittauksia mikäli rakennuksen ominaispiirteet ja vallitseva kunto ei ole selvillä riittävässä laajuudessa.		Muistio, tutkimussuunnitelma, mittaussuunnitelma tms. mittaukset, kuntotutkimukset
PS	Saatetaan lähtötiedot suunnittelijoiden tietoon		
	Saatetaan lähtötiedot suunnittelijoiden tietoon		
C 4.4		Suunnittelu yhteistyön järjestäminen	
PS	Varmistetaan, että hankkeen suunnittelijoilla on tieto siitä, mikä osuus vaadittavista suunnitelmista on heidän vastuullaan		
	Varmistetaan, että hankkeen suunnittelijoilla on tieto siitä, mikä osuus vaadittavista suunnitelmista on heidän vastuullaan		
PS	Huolehditaan eri alojen suunnittelijoiden yhteistyön järjestämisestä		
	Huolehditaan eri alojen suunnittelijoiden yhteistyön järjestämisestä		Muistio
	K Suunnittelu yhteistyötä edellyttävät esimerkiksi		
	– rakennussuojelunäkökohdat, rakennuksen sisäilmaston, energiatalouden ja elinkaarinäkökohtien tavoitteet, rakennusfysikaaliset seikat kuten rakenteiden lämpö-, ääni- ja kosteustekninen toiminta, tavoitteeksi asetetun turvallisuustason saavuttaminen		
PS	Avustetaan suunnittelijoiden yhteistyön järjestämisessä rakennuksen käyttö- ja huolto-ohjeen laatimiseksi		
	Avustetaan suunnittelijoiden yhteistyön järjestämisessä rakennuksen käyttö- ja huolto-ohjeen laatimiseksi		Muistio
C 5		Suorituksen sopimuksenmukaisuuden toteaminen	
	Hankitaan suunnittelun valmistelulle kirjallinen hyväksyntä		Muistio
	T Todetaan suunnittelun valmisteluvaiheen sopimuksenmukaisuus		Muistio
Tulos	Suunnittelun käynnistämismuutos ja suunnittelupäätös		

D EHDOTUSSUUNNITTELU / HANKESUUNNITELMAN VIITESUUNNITELMA "L1"

Ehdotussuunnittelussa laaditaan vaihtoehtoiset suunnitteluratkaisut asetettujen tavoitteiden täyttämiseksi. Vaiheen tuloksena hankesuunnitelmaan sisältyville viitesuunnitelmille lasketaan aineiston perustella tilaajan toimesta hankkeen enimmäishinta (EH). Hankesuunnitelman viitesuunnitelmista ei muodostu tekijänoikeutta.

yliviivattu teksti poistettu 2.7.2020

PS = pääsuunnittelijan velvollisuudet (RakMK A2, 2002)

Tunnus	Valinta	Tehtävät	Tulos
D 1		Edellytysten toteaminen	
		Hankesuunnitelma tai vastaava ja muut tarvittavat suunnitelmat olemassa tai tekeillä	Muistio
		Pätevä henkilöstö käytössä	Muistio
		Tarvittavat sopimukset on allekirjoitettu	Muistio
		Osapuolten vastuiden edellyttämä määräysvalta todettu	Muistio
D 2		Valmistelu	
		Varmistetaan, että kohdan C 2.1 mukaiset menettelyt ovat ajantasalla ja riittävät	Muistio
		Selvitetään erityissuunnittelijoiden kanssa tarvittavat mittaukset ja tutkimukset. Esitetään kirjallisesti tarvittavia tutkimuksia tai mittauksia mikäli käytettävissä ei ole tarvittavia lähtötietoja	Muistio, tutkimussuunnitelma, mittaussuunnitelma tms.
D 3		Käynnistäminen	
		Sovitaan muiden suunnittelijoiden kanssa suunnitelmien hyväksymis- ja yhteensovitusmenettely	Muistio
		Sovitaan muiden suunnittelijoiden kanssa siitä, miten huolehditaan, että suunnitelmat on todettu yhteensopiviksi ja ristiriidattomiksi	Muistio
		Sovitaan muiden suunnittelijoiden kanssa suunnitelmien muutosten käsittelymenettely	
D 4		Suoritus	
PS		Huolehditaan rakennushankkeen suunnitelmien riittävästä laadusta ja laajuudesta niin, että suunnitelmilla voidaan osoittaa rakentamiselle asetettujen vaatimusten täyttyminen.	
PS		Huolehditaan, että tarvittavat suunnitelmat tehdään	
		Huolehditaan, että tarvittavat suunnitelmat tehdään ja niillä voidaan osoittaa rakentamiselle asetettujen vaatimusten täyttyminen	Suunnitteluvaiheilmotukset pöytäkirjojen liitteiksi.
		Vaaditaan muiden suunnittelijoiden ilmoitus suunnittelun eri vaiheiden aikataulusta ja etenemisestä	
PS		Huolehditaan, että suunnitelmat on todettu yhteensopiviksi ja ristiriidattomiksi	
		Huolehditaan, että suunnitelmat on todettu yhteensopiviksi ja ristiriidattomiksi	Muistio. Erityissuunnittelijoilla on suunnitelmien yhteensovittamisessa myötävaikutusvelvoite.
		Vaaditaan erityissuunnittelijoiden aktiivista osallistumista suunnitelmien yhteensovitukseen koko suunnittelutyön ajan	
		Pidetään suunnittelijoiden kanssa suunnitelmakatselmuksia suunnitelmien yhteensopivuuden toteamiseksi.	PS-kokousten tai suunnitelmakatselmusten muistio
PS		Huolehditaan, että rakennushankkeeseen ryhtyvä saa tiedon suunnittelua koskevista seikoista, joilla on vaikutusta tälle säädetyin huolehtimisvelvollisuuden täyttämiseksi	Muistio
		Huolehditaan, että rakennushankkeeseen ryhtyvä saa tiedon (esimerkiksi suunnittelukokousten pöytäkirjat) suunnittelua koskevista seikoista, joilla on vaikutusta tälle säädetyin huolehtimisvelvollisuuden täyttämiseksi	
D 5		Suorituksen sopimuksenmukaisuuden toteaminen	
		Hankitaan ehdotussuunnitelmille kirjallinen hyväksyntä	Muistio, kirjattu päätös
	T	Todetaan ehdotussuunnitteluvaiheen sopimuksenmukaisuus	Muistio
Tulos		Hyväksytyt, yhteisesti yhteensopiviksi todetut ehdotussuunnitelmat.	
		Tuloksena hankesuunnitelma, joka sisältää viitesuunnitelman "L1" perusteella	
		hankkeelle lasketun enimmäishinnan (EH).	

E YLEISSUUNNITTELU			
<p>Yleissuunnittelussa ehdotussuunnitelma kehitetään toteutuskelpoiseksi yleissuunnitelmaksi. Yleissuunnitelma kohdistuu sekä rakennuksen kiinteään perusosaan että muuntuvien tila-alueiden suunnitteluun. Yleissuunnitelma voi sisältää erilaisia vaihtoehtoja tilaratkaisuiksi.</p> <p>Vaiheen tuloksena syntyy hyväksytty yleissuunnitelma ja pääpiirustukset (laskenta-aineisto "L2"). Yleissuunnitelmasta tilaajan toimesta laskettavan kustannusarvion (LKA) tulee olla hankesuunnitelman enimmäishinnan puitteissa.</p> <p>PS = pääsuunnittelijan velvollisuudet (RakMK A2, 2002)</p>			
Tunnus	Valinta	Tehtävät	Tulos
E 1		Edellytysten toteaminen	
		Ehdotussuunnitelma olemassa tai tekeillä	
		Pätevä henkilöstö käytössä	Muistio
		Tarvittavat sopimukset allekirjoitettu	Muistio
		Osapuolten vastuiden edellyttämä määräysvalta todettu	Muistio
E 2		Valmistelu	
		Varmistetaan, että kohdan C 2.1 mukaiset menettelyt ovat ajantasalla ja riittävät	Muistio
		Selvitetään erityissuunnittelijoiden kanssa tarvittavat mittaukset ja tutkimukset. Esitetään kirjallisesti tarvittavia tutkimuksia tai mittauksia mikäli käytettävissä ei ole tarvittavia lähtötietoja	Muistio, tutkimussuunnitelma, mittausuunnitelma tms.
E 3		Käynnistäminen	
		Sovitaan muiden suunnittelijoiden kanssa suunnitelmien hyväksymis- ja yhteensovitusmenettely	
		Sovitaan muiden suunnittelijoiden kanssa miten huolehditaan että suunnitelmat on todettu yhteensopiviksi ja ristiriidattomiksi	
		Sovitaan muiden suunnittelijoiden kanssa suunnitelmien muutosten käsittelymenettely	
E 4		Suoritus	
PS		Huolehditaan rakennushankkeen suunnitelmien riittävästä laadusta ja laajuudesta niin, että suunnitelmilla voidaan osoittaa rakentamiselle asetettujen vaatimusten täyttyminen.	
PS		Huolehditaan, että tarvittavat suunnitelmat tehdään	
		Huolehditaan, että tarvittavat suunnitelmat tehdään ja niillä voidaan osoittaa rakentamiselle asetettujen vaatimusten täyttyminen	Suunnitelmien riittävä laatu ja laajuus
		Vaaditaan muiden suunnittelijoiden ilmoitus suunnittelun eri vaiheiden aikataulusta ja etenemisestä	Muistio + suunnitteluvaiheilmoitukset
		Laaditaan pääsuunnittelijan suunnitteluvaiheilmoitus tai tilanneraportti suunnittelukokouksiin	Muistio + suunnitteluvaiheilmoitukset
PS		Huolehditaan, että suunnitelmat on todettu yhteensopiviksi ja ristiriidattomiksi	
		Huolehditaan, että suunnitelmat on todettu yhteensopiviksi ja ristiriidattomiksi	
		Vaaditaan erityissuunnittelijoiden aktiivista osallistumista suunnitelmien yhteensovittamiseen koko suunnittelutyön ajan.	Erityissuunnittelijoilla on suunnitelmien yhteensovittamisessa myötävaikutusvelvoite
		Huolehditaan osaltaan, että suunnitelmissa ja rakennuttajan työturvallisuusasiakirjoissa on otettu huomioon työsuojelua koskevat säännökset osana suunnittelun yhteensovittamista ja koordinointia	
		Pidetään suunnittelijoiden kanssa suunnitelmakatselmuksella suunnitelmien yhteensopivuuden toteamiseksi.	PS-kokousten tai suunnitelmakatselmusten muistio
PS		Huolehditaan, että rakennushankkeeseen ryhtyvä saa tiedon suunnittelua koskevista seikoista, joilla on vaikutusta tälle säädetyin huolehtimisvelvollisuuden täyttämiseksi.	
		Huolehditaan, että rakennushankkeeseen ryhtyvä saa tiedon (esimerkiksi suunnittelukokousten pöytäkirjat) suunnittelua koskevista seikoista, joilla on vaikutusta tälle säädetyin huolehtimisvelvollisuuden täyttämiseksi	Muistio
E 5		Suorituksen sopimuksenmukaisuuden toteaminen	
		Hankitaan yleissuunnitelmille kirjallinen hyväksyntä	Muistio, kirjattu päätös
	T	Todetaan yleissuunnitteluvaiheen sopimuksenmukaisuus	Muistio
Tulos		Hyväksytty, yhteisesti yhteensopivaksi todettu yleissuunnitelma pääpiirustuksineen ja laskenta-aineisto "L2".	

F RAKENUSLUPATEHTÄVÄT

Rakennuslupatehtävissä selvitetään hankkeen edellyttämät lupamenettelyt, varmistetaan suunnittelijoiden kelpoisuus ja pääpiirustusten hyväksyttävyyden sekä laaditaan lupahakemus tarvittavine asiakirjoinen.

Vaiheen tuloksena syntyy rakennuslupa-asiakirjat

PS = pääsuunnittelijan velvollisuudet (RakMK A2, 2002)

Tunnus	Valinta	Tehtävät	Tulos
F 1		Edellytysten toteaminen	
		Todetaan, että yleissuunnitelma (pääpiirustukset) on valmis tai tekeillä	Muistio
F 2		Valmistelu	
		Allekirjoitetaan rakennusvalvontaviranomaiselle rakennuslupaa koskevaan hakemukseen liitettävä suostumus pääsuunnittelijan tehtävän hoitamisesta	Allekirjoitettu suostumus
		Esitetään pääsuunnittelijana samanaikaisesti hoidettavana olevat tehtävät rakennusvalvontaviranomaiselle	Selvitys, muistio
		Sovitaan miten huolehditaan siitä, että rakennuslupa-asiakirjat on laadittu ja toimitettu rakennusvalvontaviranomaiselle kunnan ohjeiden mukaisesti	Selvitys, muistio
		Sovitaan miten huolehditaan siitä, että erityissuunnitelmat on laadittu ja toimitettu rakennusvalvontaviranomaiselle kunnan ohjeiden mukaisesti	Selvitys, muistio
		Sovitaan miten huolehditaan siitä, että selvitykset on laadittu ja toimitettu rakennusvalvontaviranomaiselle kunnan ohjeiden mukaisesti	Selvitys, muistio
		Sovitaan miten huolehditaan, että aloituskokouksessa edellytetyt suunnittelua koskevat velvoitteet tulevat suoritetuiksi	Selvitys, muistio
F 3		Käynnistäminen	
F 4		Suoritus	
		Koordinoidaan tarvittavat rakennuslupan ennakkokäsittelyt.	Muistio
PS		Huolehditaan osaltaan, että rakennuslupa-asiakirjat on laadittu ja toimitettu rakennusvalvontaviranomaiselle kunnan ohjeiden mukaisesti	Käsittelyyn jätetyt rakennuslupa-asiakirjat
PS		Huolehditaan osaltaan, että erityissuunnitelmat on laadittu ja toimitettu rakennusvalvontaviranomaiselle kunnan ohjeiden mukaisesti	Käsittelyyn jätetyt erityissuunnitelmat
PS		Huolehditaan osaltaan, että selvitykset on laadittu ja toimitettu rakennusvalvontaviranomaiselle kunnan ohjeiden mukaisesti	Käsittelyyn jätetyt selvitykset
		Huolehditaan osaltaan, että rakennuslupa-asiakirjat, erityissuunnitelmat ja selvitykset toimitetaan rakennusvalvontaviranomaiselle kunnan ohjeiden mukaisesti.	Rakennuslupa-asiakirjat
PS		Annetaan energiatodistus liitettäväksi energiaselvitykseen.	Laadittu energiatodistus
PS		Osallistutaan hankkeessa mahdollisesti järjestettävään aloituskokoukseen	
		Osallistutaan aloituskokoukseen	Muistio
PS		Osaltaan huolehditaan, että aloituskokouksessa edellytetyt suunnittelua koskevat velvoitteet tulevat suoritetuiksi	
PS		Huolehditaan tarvittaessa muutosten edellyttämän hyväksynnän tai rakennuslupan hakemisesta	
		Haetaan muutoslupaa	Muutoslupahakemus
F 5		Suorituksen sopimuksenmukaisuuden toteaminen	
		Hankitaan kirjallinen todistus rakennuslupa-asiakirjojen jättämisestä rakennusvalvontaviranomaisen käsittelyyn tämän päätösten ja ohjeiden mukaisesti.	Rakennusvalvontaviranomaisen antama todistus
Tulos		Rakennuslupa-asiakirjojen jättäminen rakennusvalvontaviranomaisen käsittelyyn tämän päätösten ja ohjeiden mukaisesti.	

G TOTEUTUSSUUNNITTELU

Toteutussuunnittelussa yleissuunnitelma kehitetään rakentamisen ja hankinnan edellyttämiksi mitoitetuiksi suunnitelmiksi ja tuotemäärittelyiksi. Toteutussuunnitteluun sisältyy tuote- ja järjestelmäosasuunnittelu.

Vaiheen tuloksena syntyy hyväksytyt toteutussuunnitelmat, joiden perusteella tilaajan toimesta laskettavan kustannusarvioin (TKA) tulee olla hankesuunnitelman enimmäishinnan puitteissa.

PS = pääsuunnittelijan velvollisuudet (RakMK A2, 2002)

Tunnus	Valinta	Tehtävät	Tulos
G 1		Edellytysten toteaminen	
		Yleissuunnitelma valmis tai tekeillä	
		Pätevä henkilöstö käytössä	Muistio
		Tarvittavat sopimukset allekirjoitettu	Muistio
		Osapuolten vastuiden edellyttämä määräysvalta todettu	Muistio
G 2		Valmistelu	
		Varmistetaan, että kohdan C 2.1 mukaiset menettelyt ovat ajantasalla ja riittävät	Muistio
		Selvitetään erityissuunnittelijoiden kanssa tarvittavat mittaukset ja tutkimukset. Esitetään kirjallisesti tarvittavia tutkimuksia tai mittauksia mikäli käytettävissä ei ole tarvittavia lähtötietoja	Muistio, tutkimussuunnitelma, mittausuunnitelma tms.
G 3		Käynnistäminen	
		Sovitaan muiden suunnittelijoiden kanssa suunnitelmien hyväksymis- ja yhteensovitusmenettely	Muistio
		Sovitaan muiden suunnittelijoiden ja muiden osapuolien kanssa suunnitelmien valmiudesta hankintakyselyjä varten.	Muistio
		Sovitaan muiden suunnittelijoiden kanssa miten huolehditaan että suunnitelmat on todettu yhteensopiviksi ja ristiriidattomiksi	Muistio, kirjattu päätös
		Sovitaan muiden suunnittelijoiden kanssa suunnitelmien muutosten käsittelymenettely.	
G 4		Suoritus	
PS		Huolehditaan rakennushankkeen suunnitelmien riittävästä laadusta ja laajuudesta niin, että suunnitelmilla voidaan osoittaa rakentamiselle asetettujen vaatimusten täyttyminen.	
PS		Huolehditaan, että tarvittavat suunnitelmat tehdään	
		Huolehditaan, että tarvittavat suunnitelmat tehdään ja niillä voidaan osoittaa rakentamiselle asetettujen vaatimusten täyttyminen	Suunnitelmien riittävä laatu ja laajuus
		Huolehditaan tuoteosavalmistajien suunnitelmien käsittelystä.	Muistio
		Huolehditaan kolmansien osapuolien suunnitelmien käsittelystä.	Muistio
PS		Vaaditaan muiden suunnittelijoiden ilmoitus suunnittelun eri vaiheiden aikataulusta ja etenemisestä	
		Laaditaan pääsuunnittelijan suunnitteluvaiheilmoitus tai tilanneraportti suunnittelukokoukseen	Suunnitteluvaiheilmoitukset pöytäkirjojen liitteiksi
PS		Vaaditaan muita suunnittelijoita toimittamaan ennen rakennusosan toteutusta tai tuotteen valmistusta oman suunnittelutehtävänsä liittyvät suunnitelmat yhteensovitettuina pääsuunnittelijalle	Muistio
PS		Huolehditaan, että suunnitelmat on todettu yhteensopiviksi ja ristiriidattomiksi	
		Vaaditaan erityissuunnittelijoiden aktiivista osallistumista suunnitelmien yhteensovitukseen koko suunnittelutyön ajan. (Erityissuunnittelijoilla on suunnitelmien yhteensovituksessa myötävaikutusvelvoite)	Yhteensovitettujen suunnitelmien
		Pidetään suunnittelijoiden kanssa suunnitelmakatselmuksia suunnitelmien yhteensopivuuden varmistamiseksi	PS-kokousten tai suunnitelmakatselmusten muistio
		Huolehditaan osaltaan, että suunnitelmissa ja rakennuttajan työturvallisuusasiakirjoissa on otettu huomioon työsuojelua koskevat säännökset osana suunnittelun yhteensovittamista ja koordinoimista	PS-kokousten tai suunnitelmakatselmusten muistio
PS		Huolehditaan muutossuunnittelun yhteensovittamisesta	
		Vaaditaan erityissuunnittelijoiden aktiivista osallistumista muutossuunnitelmien yhteensovitukseen koko suunnittelutyön ajan (erityissuunnittelijoilla on muutossuunnitelmien yhteensovituksessa myötävaikutusvelvoite).	Yhteensovitettujen, muutettujen ja/tai päivitettyjen suunnitelmien
		Järjestetään tarvittaessa suunnitteluryhmälle suunnitelmakatselmuksia muutossuunnitelmien yhteensopivuuden toteuttamiseksi.	Muistio

PS	Huolehditaan, että rakennushankkeeseen ryhtyvä saa tiedon suunnittelua koskevista seikoista, joilla on vaikutusta tälle säädetyn huolehtimisvelvollisuuden täyttämiseksi.	
	Huolehditaan esimerkiksi, että rakennushankkeeseen ryhtyvä saa suunnittelukokousten pöytäkirjat	
G 5	Suorituksen sopimuksenmukaisuuden toteaminen	
	Hankintaan toteutussuunnitelmille kirjallinen hyväksyntä	Muistio
T	Todetaan toteutussuunnitteluvaiheen sopimuksenmukaisuus	Muistio
Tulos	Hyväksytyt, yhteisesti yhteensopiviksi todetut toteutussuunnitelmat	

H RAKENTAMISEN VALMISTELU

Rakentamisen valmistelussa organisoidaan rakentaminen, kilpailutetaan rakentamistehtävät, käydään sopimusneuvottelut ja tehdään urakka- ja hankintasopimukset.

Vaiheen tuloksena syntyy rakentamispäätös ja urakoitsijavalinnat

I RAKENTAMINEN

Rakentamisessa varmistetaan sopimuksenmukainen toteutus, tavoitteet täyttävä lopputulos sekä tarvittavat käyttö- ja ylläpitovalmiudet. Rakennuksen valmistuminen todetaan vastaanotossa.

Vaiheen tuloksena syntyy vastaanottopäätös

PS = pääsuunnittelijan velvollisuudet (RakMK A2, 2002)

Tunnus	Valinta	Tehtävät	Tulos
I 1		Edellytysten toteaminen	
		Toteutussuunnitelma tarvittavassa laajuudessa riittävän valmis	
I 2		Valmistelu	
I 3		Käynnistäminen	
		Sovitaan rakennushankkeeseen ryhtyvän kanssa miten huolehditaan rakennusvalvontaviranomaisen pääsuunnittelijalle osoittamasta rakennustyön valvonnasta.	Muistio
I 4		Suoritus	
PS		Osallistutaan hankkeessa mahdollisesti järjestettävään aloituskokoukseen	
		Osallistutaan hankkeessa mahdollisesti järjestettävään aloituskokoukseen	Muistio
PS		Huolehditaan rakennusluvassa tai aloituskokouksessa mahdollisesti osoitetusta rakennustyön valvonnasta	
		Huolehditaan rakennusluvassa tai aloituskokouksessa mahdollisesti osoitetusta rakennustyön valvonnasta	Muistio
PS		Seurataan korjaus- ja muutostöissä ilmi tulevien seikkojen vaikutuksia suunnitteluun	
		Seurataan korjaus- ja muutostöissä ilmi tulevien seikkojen vaikutuksia suunnitteluun	Muistio
		Selvitetään erityissuunnittelijoiden kanssa tarvittavat mittaukset ja tutkimukset. Esitetään kirjallisesti tarvittavia tutkimuksia tai mittauksia mikäli työmaalla ilmitulevat seikat sitä vaativat.	Muistio
		Huolehditaan mahdollisten suunnitelmia koskevien reklamaatioiden käsittelystä ja sovitaan rakentamiseen ryhtyvän kanssa lisä- ja muutossuunnittelun menettelyistä.	Laadultaan ja laajuudeltaan riittävät suunnitelmat
		Huolehditaan muutossuunnittelun yhteensovittamisesta (esim. erityismenettelyt) ja muutosten edellyttämän hyväksynnän tai rakennusluvan hakemisesta.	Yhteensovitettuja ja viranomaisen hyväksymät muutossuunnitelmat
I 5		Suorituksen sopimuksenmukaisuuden toteaminen	
		Annetaan osaltaan rakennustyön suoritukselle hyväksyntä	Muistio
Tulos		Tavoitteiden mukainen rakennus	

J KÄYTTÖÖNOTTO

Käyttöönnotossa varmistetaan järjestelmien toiminta ja annetaan käytön opastus.

Vaiheen tuloksena rakennuksen otetaan käyttöön.

PS = pääsuunnittelijan velvollisuudet (RakMK A2, 2002)

Tunnus	Valinta	Tehtävät	Tulos
J 1		Edellytysten toteaminen	
J 2		Valmistelu	
J 3		Käynnistäminen	
PS		Avustetaan rakennushankkeeseen ryhtyvää järjestämään suunnittelijoiden yhteistyö rakennuksen käyttö- ja huolto-ohjeen laatimiseksi	
		Avustetaan rakennushankkeeseen ryhtyvää järjestämään suunnittelijoiden yhteistyö rakennuksen käyttö- ja huolto-ohjeen laatimiseksi	Muistio
J 4		Suoritus	
PS		Varmennetaan ennen käyttöönottoa energiaselvitykseen liitetty energiatodistus.	
		Varmennetaan ennen käyttöönottoa energiaselvitykseen liitetty energiatodistus.	(Perustuu lakiin rakennuksen energiatodistuksesta 6 §)
J 5		Suorituksen sopimuksenmukaisuuden toteaminen	
		Osallistutaan käyttöönottotarkastukseen	
Tulos		Käyttöön otettu rakennus	

K TAKUUAIKA

Takuuajana seurataan rakennuksen toimivuutta, tehdään takuuajan säädöt, pidetään tarvittavat tarkastukset ja korjataan mahdolliset puutteet.

Tunnus	Valinta	Tehtävät	Tulos
K 1		Edellytysten toteaminen	
K 2		Valmistelu	
K 3		Käynnistäminen	
K 4		Suoritus	
K 5		Suorituksen sopimuksenmukaisuuden toteaminen	
		Hankitaan suoritukselle kirjallinen hyväksyntä	Muistio
Tulos		Virheettömäksi todettu rakennus	

Hankkeen johtamisen ja rakennuttamisen sekä eri suunnittelualojen tehtäväluettelot ovat yhteistyössä laatineet:
 Arkkitehtitoimistojen Liitto ATL ry
 Asunto-, toimitila- ja rakennuttajaliitto RAKLI ry
 Neuvottelevat Sähkösuunnittelijat NSS ry
 Rakennusteollisuus RT ry
 Rakennuttajatoimistojen Liitto RTL ry
 Sisustusarkkitehdit SIO ry
 Suomen Valoteknillinen Seura
 Suunnittelu- ja konsulttitoimistojen Liitto SKOL ry
 Sähkö- ja teleurakoitsijaliitto STUL ry

ARKKITEHTISUUNNITTELUN TEHTÄVÄLUETTELO ARK12

OHJEET
toukokuu 20131 (20)
korvaa RT 10-10576
LVI 03-10240
KH X4-00203

Maatullin peruskoulu, päiväkoti ja leikkipuisto
alustava, jatkosuunnittelun puitteen määrittystä varten

ARK12

TEHTÄVÄLUETTELOON TARKOITUS JA KÄYTTÖ

Tämä tehtäväluettelo on tarkoitettu talonrakennusta koskevan arkkitehtisuunnittelun tehtävien sisällön ja laajuuden määrittelyyn. Luettelo mahdollistaa hankekohtaisen arkkitehtisuunnittelun tehtävien suorittajien valinnan. Luettelo on tarkoitettu käytettäväksi kaikenlaisissa kohteissa kaikkien hankinta- ja palkkiomuotojen kanssa.

Tehtäväluetteloa käytetään suunnittelijan tehtävälajisuuden määrittelyssä, suunnittelukokonaisuuden hallinnassa sekä osana suunnittelun laadunvarmistusta. Tehtäväluettelo liitetään suunnittelusopimukseen.

TEHTÄVÄLUETTELOON SISÄLTÖ

Tehtäväluettelo sisältää tavanomaisen talorakennushankkeen arkkitehtisuunnittelun tehtävät ja niiden tulokset. Tarvittavat tehtävät ja niiden suorittajat määritellään hankekohtaisesti. Tehtävät on luokiteltu suunnittelun hankinnan kannalta luonteviin kokonaisuuksiin, joita voidaan tarvittaessa täydentää asiantuntijatehtäväluetteloissa määritellyillä tehtävillä. Tehtävärajaus muuhun rakennussuunnitteluun perustuu vastaaviin tehtäväluetteluihin GEO12, RAK12, SIS12 ja TATE12, ellei suunnittelusopimuksessa ole toisin sovittu.

Konsulttisopimukseen liitettävästä tehtäväluettelosta poistetaan kohdat, jotka eivät sovellu tai sisälly toimeksiantoon, esim. yliviivaamalla. Erikseen tilattavat tehtävät (E) on sovittava aina erikseen.

SUUNNITTELIJAN JA TILAAJAN TYÖNJAKO

Suunnittelija huolehtii suunnittelemiensa ratkaisujen oikeellisuudesta niiden kestävyyyden, toiminnallisuuden ja toteutavuuden suhteen. Suunnittelun tilaaja huolehtii lähtötietojen hankkimisesta, suunnittelyryhmän kokoamisesta, muiden suunnittelualojen suunnitelmien hankkimisesta sekä suunnittelutyöstä, joka on rajattu toimeksiannon ulkopuolelle.

Tehtäväluetteloissa käytettyjen merkkien selitykset:

K = korjaushankkeeseen sisältyvä tehtävä
T = tilaajalle kuuluva tehtävä/päätös
E = erikseen tilattava tehtävä

Muistio voidaan tarvittaessa korvata kokouspöytäkirjamerkinä tai muulla kirjauksella.

E (sisältyvät tarjoukseen ja tehtäviin)

HANKKEEN TEHTÄVÄKOKONAISUUDET

Tarveselvityksessä perustellaan tilahankinnan tarpeellisuus tai olemassa olevan tilan muutostarve, kuvataan alustavasti tarvittavat tilat ja niille asetettavat vaatimukset, tutkitaan vaihtoehtoiset käyttömahdollisuudet sekä arvioidaan eri ratkaisujen edullisuus.

> **Tarvepäätös (käyttäjätöimiala)**

Hankesuunnittelussa asetetaan rakennushankkeelle täsmälliset laajuutta toimivuutta, laatua, kustannuksia, ajoitusta ja ylläpitoa koskevat tavoitteet. Hankesuunnittelun tuloksena syntyy hankesuunnitelma ([H:gin kaupungin tilahankkeiden käsittelyohje 2015, Khs 14.12.2015](#)). Valmisteluun kuuluu tarvittavien selvitysten teettäminen ja toteutusmuodon alustava määrittäminen.

> **Investointipäätös**

Suunnittelun valmistelussa organisoidaan suunnittelu, pidetään mahdolliset suunnittelukilpailut, käydään tarvittavat neuvottelut, valitaan suunnittelijat ja tehdään suunnittelusopimukset.

> **Suunnittelupäätös (Suunnittelun käynnistäminen)**

Ehdotussuunnittelussa laaditaan vaihtoehtoiset suunnitteluratkaisut asetettujen tavoitteiden täyttämiseksi.

> **Hankesuunnitelman viitesuunnitelmat "L1"**

Yleissuunnittelussa ehdotussuunnitelma kehitetään toteutuskelpoiseksi yleissuunnitelmaksi. Yleissuunnitelma kohdistuu sekä rakennuksen kiinteään perusosaan että muuntuvien tila-alueiden suunnitteluun. Yleissuunnitelma voi sisältää erilaisia vaihtoehtoja tilaratkaisuihin.

> **Hyväksytyt yleissuunnitelma ja pääpiirustukset**

Rakennuslupatehtävissä selvitetään hankkeen edellyttämät lupamenettelyt, varmistetaan suunnittelijoiden kelpoisuus ja pääpiirustusten hyväksyttävyyden sekä laaditaan lupahakemus tarvittavine asiakirjoineen.

> **Rakennuslupa**

Toteutussuunnittelussa yleissuunnitelma kehitetään rakentamisen ja hankinnan edellyttämiksi mitoitetuiksi suunnitelmiksi ja tuotemäärittelyiksi. Toteutussuunnitteluun sisältyy tuote- ja järjestelmäosasuunnittelu.

> **Hyväksytyt toteutussuunnitelmat**

Rakentamisen valmistelussa organisoidaan rakentaminen, kilpailutetaan rakentamistehtävät, käydään sopimusneuvottelut ja tehdään urakka- ja hankintasopimukset.

> **Rakentamispäätös**

Rakentamisessa varmistetaan sopimuksen mukainen toteutus, tavoitteet täyttävä lopputulos sekä tarvittavat käyttö- ja ylläpitovalmiudet. Rakennuksen valmistuminen todetaan vastaanotossa.

> **Vastaanottopäätös**

Käyttöön otossa varmistetaan järjestelmien toiminta ja annetaan käytön opastus.

> **Rakennuksen käyttöön ottaminen**

Takuuaikana seurataan rakennuksen toimivuutta, tehdään takuajan säädöt, pidetään tarvittavat tarkastukset ja korjataan mahdolliset puutteet.

A TARVESELVITYS Tehtävät toteutetaan osana hankesuunnittelua

Tarveselvityksessä perustellaan tilahankinnan tarpeellisuus tai olemassa olevan tilan muutostarve, kuvataan alustavasti tarvittavat tilat ja niille asetettavat vaatimukset, tutkitaan vaihtoehtoiset käyttömahdollisuudet sekä arvioidaan eri ratkaisujen edullisuus.

Tarveselvitysvaiheessa arkkitehdin tehtävänä on hankeosapuolien välisillä neuvotteluilla pyrkiä kartoittamaan mahdollisia uusia ratkaisuja.

Arkkitehti selvittää hankkeen toteuttamisen kannalta sen arkkitehtoniset ja toiminnalliset tavoitteet yhdistämällä erilaisia yleisiä, esimerkiksi lainsäädännöstä ym. johtuvia tavoitteita käyttäjien ja omistajan tavoitteisiin ja muokkaa tavoitteista yhteenvedon, joka sisältää jatkokäytöskentelyä varten tarvittavat tiedot.

Tarveselvitysvaiheen lopputuloksena syntyneessä aineistossa kuvataan tavoitteita erikseen käyttäjien ja omistajan näkökannalta. Käyttäjien tavoitteet voivat liittyä esimerkiksi tilojen toimivuuteen ja siihen mielikuvaan, jonka käyttäjä haluaa tiloillaan luoda, ja omistajan vastaavasti tilojen arvoon ja haluttavuuteen. Yhteiset tavoitteet kuvaavat hankkeen rakennuspaikkavaihtoehtojen kaavallista ja toiminnallista kelpoisuutta sekä juridista ja teknistä rakennettavuutta.

Vaiheen tuloksena syntyy hyväksytty tarveselvitys ja hankepääätös sekä ao toimialalla tehtävä tarvepäätös.

Tunnus	Valinta	Tehtävät	Tulos
A 1		Edellytysten toteaminen	
		Tarve olemassa	
		Pätevä henkilöstö käytössä	
		Tarvittavat sopimukset allekirjoitettu	
		Osapuolten vastuiden edellyttämä määräysvalta todettu	
A 2		Valmistelu	
A 3		Käynnistäminen	
A 4		Suoritus	
A 4.1		Käyttäjän tilantarpeen asettamat tavoitteet	
	☒ E	Määritellään arkkitehtoniset tavoitteet suhteessa käyttäjän tavoitteisiin	Muistio
	☒ E	Määritellään toiminnalliset tavoitteet suhteessa käyttäjän tavoitteisiin	Muistio
	☐ E	~~Tehdään käyttäjän strategiavaihtoehtojen tai kehitysnusteiden mukainen selvitys tila- ja työympäristöstrategiasta~~	~~Muistio/selvitys~~
	☐ E	~~Kuvataan käyttäjän strategiavaihtoehtojen tai kehitysnusteiden tilantarpeet~~	~~Muistio~~
	☐ E	~~Tehdään esitys käyttäjän tilanhankintavaihtoehdoksi~~	~~Muistio (erikseen sovit-tavat liitesuunnitelmat kohta D)~~
A 4.2		Omistajan (liike)toiminnan asettamat tavoitteet	
	☐ E	~~Tehdään omistajan strategiavaihtoehtojen tai kehitysnusteiden mukainen selvitys tila- ja työympäristöstrategiasta~~	~~Muistio/selvitys~~
	☒ E	Määritellään arkkitehtoniset tavoitteet suhteessa omistajan tavoitteisiin	Muistio
	☒ E	Määritellään toiminnalliset tavoitteet suhteessa omistajan tavoitteisiin	Muistio
	☐ E	~~Kuvataan omistajan strategiavaihtoehtojen tai kehitysnusteiden tilantarpeet~~	~~Muistio~~
	☐ E	~~Tehdään esitys omistajan tilanhankintavaihtoehdoksi~~	~~Muistio (erikseen sovit-tavat liitesuunnitelmat kohta D)~~
	☐ K/E	Tehdään olevien kiinteistöjen arkkitehtoninen arvio.	
A 4.3		Tilanhankinnan (ympäristön) asettamat tavoitteet	
	☒ E	Yhdistetään käyttäjän ja omistajan tilantarpeet kuvaukseksi hankkeen tilantarpeista	Muistio
	☒ E	Määritellään arkkitehtoniset tavoitteet tilantarpeille	Muistio
	☒ E	Määritellään sijainnille, rakennuspaikalle ja rakennukselle asetettavat tavoitteet ja rajoitukset	Muistio
	☒ E	Määritellään kestävä rakentamisen tavoitteet tilantarpeelle	Muistio
	☒ E	Selvitetään toimintojen laajentamis-/karsimis-mahdollisuudet	Muistio
	☐ E	~~Selvitetään ja vertaillaan tilanhankintavaihtoehdot~~	~~Muistio~~
	☒ E	Annetaan asiantuntija-apua mitoitusperusteiden määrittämiseksi	Osallistuminen
	☒ E	~~Selvitetään ja vertaillaan rakennuspaikkavaihtoehtojen kaavalliset ja toiminnalliset kelpoisuudet sekä juridinen ja tekninen rakennettavuus~~	~~Muistio~~
	☐ K/E	~~Määritellään olevien tilojen soveltuvuus käyttäjän ja tilaajan tavoitteisiin~~	~~Muistio (erikseen sovit-tavat liitesuunnitelmat kohta D)~~

☐	~~K/E Inventoidaan olevat tilat suhteessa käyttäjän ja tilaajan tavoitteisiin~~	~~Selostus, merkinnät piirustuksiin~~
☐	~~K/E Selvitetään olevien tilojen käytön tehostamismahdollisuudet~~	~~Muistio (erikseen sovit- tavat liitesuunnitelmat kohta D)~~
☐	~~K/E Määritellään korjaustavoitteet~~	~~Muistio, merkinnät piirustuksiin~~
☐	~~K/E Määritellään alustavasti korjausten vaikutukset rakenteisiin ja taloteknisiin järjestelmiin~~	~~Yhteistyömuistio, raja- pinnat~~
☒	K/E Laaditaan tarvittavat ehdotussuunnitelmat (ks. kohdan D tehtävät)	Erikseen sovit- tavat liitesuunnitelmat
A 4.4	Tarvepäätöksen valmisteleminen	
☒	E Valmistellaan arkkitehdin esitys ~~hankepäätökseen~~	Muistio
☒	E Laaditaan tarveselvitykseen liittyvät ehdotussuunnitelmat (ks. kohdan C tehtävät)	Ehdotussuunnitelmat
☐	~~E Laaditaan ympäristövaikutusanalyysi~~	~~Muistio~~
☒	E Selvitetään hankkeen lupaedellytykset	Muistio
☒	E Kootaan tarveselvitysasiakirjat	Muistio
A 5	Suorituksen sopimuksenmukaisuuden toteaminen	
	Hankitaan tarveselvitysasiakirjoille kirjallinen hyväksyntä	Muistio

Tulos Tarveselvitys ja hankepäätös sekä ao toimialalla tehtävä tarvepäätös

B HANKESUUNNITTELU

Hankesuunnittelussa asetetaan rakennushankkeelle täsmälliset laajuutta, toimivuutta, laatua, kustannuksia, ajoitusta ja ylläpitoa koskevat tavoitteet. Hankesuunnittelun tuloksena syntyy hankesuunnitelma (**Hgin kaupungin tilahankkeiden käsittelyohje 2015**). Valmisteluun kuuluu tarvittavien selvitysten teettäminen ja toteutusmuodon alustava määrittäminen.

Hankesuunnittelu perustuu sekä tarve- että hankeselvitykseen. Siinä selvitetään ja arvioidaan tarvittavalla tarkkuudella hankkeen vaihtoehtoiset toteuttamismahdollisuudet ja -tavat. Lopputuotteelle asetetut laajuus-, laatu- ja aikataulutavoitteet kiinnittävät hankkeen budjetin (tavoitehinta). Myöhemmin teetetävät suunnitelmat (ehdotus- ja yleissuunnitelmat) määrittävät suunnitteluratkaisun kustannusvaikutuksen (suunnitelmista laskettu kustannusarvio) ja toteuttamisajankohta määrittää suhdanteiden vaikutuksen (urakkatarjoukset). Tulokset kootaan hankesuunnitelmaraportiksi (hankesuunnitelma). Hankesuunnitelman pohjalta tehdään investointipäätös. Hankesuunnitelman (irralisena) liitteenä voi olla prosessisuunnitelmia ja, varsinkin korjausrakentamisen hankkeissa, ehdotus-, yleis- tai toteutussuunnitelmia riippuen siitä, kuinka tarkka hankesuunnittelu on.

Hankesuunnittelu jakautuu kahteen vaiheeseen, joista ensimmäistä kutsutaan hankeselvitykseksi ja toista hankesuunnitelmaksi. Hankeselvitysvaiheessa arkkitehti selvittää hankkeen mahdollisuuksia ja ehdottaa uusia ratkaisuja keskittyen vaihtoehtoisiin toimintojen sijoitus- ja rakennuspaikkaselvityksiin. Hankesuunnitteluvaiheessa arkkitehti selvittää yleisellä tasolla tilat ja niiden yhteystarpeet sekä esittää uusia ratkaisuja. Hankesuunnitelman ei tule antaa mielikuvaa tulevasta rakennuksesta. Hankesuunnittelussa luodaan rakennushankkeeseen ryhtyvälle päätöksenteon perusteet ja kaikille suunnittelijoille tavoitteet, joihin suunnittelua verrataan koko suunnittelun ajan. Korjausrakentamiskohteissa hankesuunnitelman liitteenä voi olla ehdotussuunnitelmia.

Vaiheen tuloksena syntyy hyväksytty hankesuunnitelma ja investointipäätös.

Tunnus	Valinta	Tehtävät	Tulos
B 1		Edellytysten toteaminen	Muistio
		Tarveselvitys olemassa tai tekeillä	
		Hankepäätös olemassa	
		Pätevä henkilöstö käytössä	
		Tarvittavat sopimukset allekirjoitettu	
		Osapuolten vastuiden edellyttämä määräysvalta todettu	
B 2		Valmistelu	
B 3		Käynnistäminen	
B 4		Suoritus	
B 4.1		Rakentamismahdollisuuksien selvitys	
	☐	~~E Selvitetään tarjolla olevien rakennuspaikkojen soveltuvuus hankepäätöksen toteuttamiseksi~~	~~Muistio, mahd. karttaliitteet~~
	☒	E Laaditaan rakennuspaikan alueidenkäytön kuvaus	Selostus, asemapiirros
	☒	E Esitetään arkkitehdin asiantuntijalausunto valitusta rakennuspaikasta	Muistio
	☐	~~K/E Selvitetään olevien tilojen käyttö- ja korjausmahdollisuudet~~	~~Muistio, liitepiirustukset~~
	☐	~~K/E Selvitetään rakennuksen teknisen korjattavuuden ja muutettavuuden ominaisuuksia~~	~~Muistio~~
	☐	~~K/E Selvitetään vaihtoehtoiset korjaus- ja muutosmenetelmät~~	
	☐	~~K/E Järjestetään arkistomateriaalin hankinta~~	
	☐	~~K/E Kootaan arkistomateriaali suunnitelma- ja ylläpitotiedoista~~	
	☐	~~K/E Organisoidaan ja teetetään kuntotutkimus ja kokeet~~	
	☐	~~K/E Arvioidaan korjausrakentamisen mahdollisuuksia~~	~~Muistio~~
	☒	K/E Esitys rakennuspaikan rakentamiskelpoisuudesta	Muistio
B 4.2		Rakennuspaikan lupamenettelyt	
	☒	E Selvitetään ympäristövaikutukset (louhinta)	Muistio
	☒	E Selvitetään tarvittavat viranomaistoimet ja -luvut	Muistio
B 4.3		Omistamisen, käytön ja ylläpidon asettamat tavoitteet	
B 4.3.1		Toiminnan asettamat tavoitteet	
	☒	E Arvioidaan tarveselvityksen toiminnalle asetetut tavoitteet alueen ja ympäristön suunnittelun kannalta	Huonetilaohjelma, tilakaaviot
	☒	E Arvioidaan tarveselvityksen toiminnalle asetetut tavoitteet alueen suunnittelun kannalta	Tilakaaviot
B 4.3.2		Omistajan asettamat tavoitteet	
	☒	E Arvioidaan ja kirjataan omistajan asettamat tavoitteet	Suunnitteluohje
B 4.3.3		Käyttäjän asettamat tavoitteet	
	☒	E Arvioidaan ja kirjataan käyttäjän asettamat tavoitteet	Suunnitteluohje

B 4.3.4	Kiinteistönpidon asettamat tavoitteet	
☒	E Arvioidaan ja kirjataan kiinteistönpidon asettamat tavoitteet	Suunnitteluohje
B 4.3.5	Tilaohjelma ja tilojen vaatimukset	
☒	E Laaditaan tilojen mitoitusperusteet ja määritellään huonetilaohjelma	Huonetilaohjelma, tilakaaviot
☒	E Laaditaan tarvittavat tilakaaviot, joissa kuvataan tilojen jaettavuus ja muuntojousto	Tilakaaviot
☒	E Laaditaan huoneselosteet	Huoneselosteet
☒	E Kuvataan hankkeen laajuus pinta-ala- ja tilavuuslaskelmin	Laajuuslaskemat
☒	E Määritellään tilojen erityisvaatimukset huoneselosteisiin	Merkinnät
☒	E Laaditaan toimintojen yhteyskaaviot	Yhteyskaaviot
☒	E Selvitetään toimintojen sijoittamisen erityisvaatimukset	Merkinnät
☒	E Tehdään arkkitehdin osuus elinkaari- ja ympäristöselvityksestä	Muistio
B 4.3.6	Korjausrakentamisen asettamat tavoitteet	
~~☐~~	~~K/E Osallistutaan energiakatselmuksen ja selvityksen tekoon~~	~~Osuus energia selvityksestä~~
~~☐~~	~~K/E Kartoitetaan ja tilastoidaan rakennuksen tilat~~	~~Tilakaaviot ja tilaluettelo~~
~~☐~~	~~K/E Arvioidaan tilojen rakentamisaikaiseen käyttöön vaikuttavia tekijöitä~~	~~Muistio~~
~~☐~~	~~K/E Tehdään arkkitehdin osuus rakenne- ja laiteselvityksestä~~	~~Muistio~~
~~☐~~	~~K/E Tehdään arkkitehdin osuus asbesti- ym. erikoistyön tarpeesta~~	~~Muistio~~
~~☐~~	~~K/E Dokumentoidaan inventointityö~~	~~Inventointimuistio~~
~~☐~~	~~K/E Tehdään rakennuksen mittaus tai osallistutaan siihen~~	~~Muistio~~
~~☐~~	~~K/E Selvitetään lähtötietojen riittävyys ja määrätään tarvittavat lisäselvitykset ja välitetään tieto pääsuunnittelijalle~~	~~Muistio~~
~~☐~~	~~K/E Ollaan yhteydessä viranomaisiin~~	~~Muistiot~~
~~☐~~	~~K/E Määritellään rakennuksen arvo ja merkitys, arkkitehdin osuus~~	~~Muistio~~
~~☐~~	~~K/E Tehdään tutkimukset kiinteistössä, arkkitehdin osuus~~	~~Muistio, mahd. liitepiirroksat~~
~~☐~~	~~K/E Selvitetään ympäristön asettamat vaatimukset~~	~~Muistio, mahd. liitepiirroksat~~
~~☐~~	~~K/E Ajoitetaan korjaus- ja muutostöiden vaiheistaminen, arkkitehdin osuus~~	
☒	E Osallistutaan hankkeen läpiviennille asetettavien tavoitteiden määrittelyyn	
☒	E Osallistutaan investointipäätöksen valmisteluun	
~~☐~~	~~E Osallistutaan julkisten hankintojen erityistehtäviin~~	
B 5	Hankesuunnitelman sopimuksenmukaisuuden toteaminen	
	Hankitaan hankesuunnitelmalle kirjallinen hyväksyntä	
Tulos	Esitys hankeselvityksestä ja hankesuunnitelmasta (investointipäätös)	
B 6	Erikseen tilattavat tehtävät	
☒	E Hankesuunnitelmaan liittyvien ehdotussuunnitelmien laatiminen (ks. kohdan D tehtävät)	Ehdotussuunnitelmat

C SUUNNITTELUN VALMISTELU

Suunnittelun valmistelussa organisoidaan suunnittelu, pidetään mahdolliset suunnittelukilpailut, käydään tarvittavat neuvottelut, valitaan suunnittelijat ja tehdään suunnittelusopimukset

Suunnittelun valmisteluvaiheessa määritellään rakennuksesta mahdolliset kiinteät ja muuttuvat tilaosat, arvioidaan suunnitteluprosessin ja suunnittelun ajoituksen vaikutuksia suunnitteluun sekä sovitaan suunnittelutiedon hallinnasta. Suunnitteluhankkeen tavoitteiden tarkistamisen ja täsmennysten jälkeen tehdään päätös suunnittelun käynnistämisestä.

Vaiheen tuloksena syntyy suunnittelupäätös (suunnittelun käynnistäminen).

Tunnus	Valinta	Tehtävät	Tulos
C 1		Edellytysten toteaminen	
		Hankesuunnitelma laadittu ja hyväksytty	
		Investointipäätös tehty	
C 2		Valmistelu	
		Selvitetään yhdessä tilaajan kanssa lähtötiedot	Muistio lähtötiedoista
		Selvitetään yhdessä tilaajan kanssa suunnittelutehtävän vaativuus	Riskianalyysi
		Selvitetään arkkitehtisuunnitteluryhmän kelpoisuus	Lista suunnittelijoista
		Selvitetään arkkitehtisuunnittelun vastuurajat	Lista suunnittelijoiden vastuurajoista
		Selvitetään suunnitteluresurssien riittävyys	
		Sovitaan tietomallintamisen käyttö ja laajuus	
		Sovitaan suunnittelutehtävästä	Muistio
	~~K~~	~~Selvitetään korjausrakentamisen erityistavoitteet~~	~~Muistio~~
	~~K~~	~~Selvitetään korjausrakentamisesta arkkitehtisuunnitteluun aiheutuvia erityistavoitteita~~	~~Muistio~~
		Laaditaan tarjous suunnittelutehtävästä	Suunnittelutarjous
		Neuvotellaan ja solmitaan suunnittelusopimus	Suunnittelusopimus
C 3		Käynnistäminen	
		Tarkistetaan, että suunnittelulle asetetut tavoitteet ovat hankkeen tavoitteiden mukaisia	
		Tarkistetaan, että suunnittelun aikataulut mahdollistavat riittävän suunnitteluun panostamisen	
		Määritellään muutos- ja lisäsuunnittelun vastuut ja kustannusvaikutukset	
C 4		Suoritus	
C 4.1		Suunnitteluprosessi	
		Sovitaan suunnitteluryhmän järjestäytyminen	Muistio
		Sovitaan suunnittelun laadunvarmistus (laatusuunnitelma)	Muistio
		Laaditaan arkkitehdin osuus suunnittelu-aikatauluun (suunnittelukokoukset)	Muistio
		Sovitaan hankekohtaisista erityistehtävistä	Työnjakolista
C 4.2		Suunnittelutehtävien määrittäminen	
		Laaditaan projektin laatusuunnitelma	
		Sovitaan käyttäjäsuunnittelun menettelyt	
		Sovitaan toteutusmuodosta johtuvat menettelyt	
		Sovitaan erityissuunnittelun vaikutukset ja menettelyt	
C 4.3		Suunnittelutiedon hallinnan määrittäminen	
		Laaditaan arkkitehdin osuus hankkeen ICT-ohjeeseen	Merkinnät
		Sovitaan viestinnästä ja viranomaisyhteistyöstä	
		Tehdään sovitut osat viranomaisyhteistyöstä	Kokousmuistiot, merkinnät
		Sovitaan yhteistyöstä muiden suunnittelijoiden kanssa	
C 4.4		Suunnittelun käynnistäminen	
		Tarkistetaan ja täsmennetään hankkeen tavoitteet	Muistio
		Kirjataan yhteistyötapa pääsuunnittelijan ja erityissuunnittelijoiden kanssa	Muistio
		Selvitetään viranomaistavoitteet ja niiden vaikutus hankkeen tavoitteisiin ja suunnittelutehtävään	Muistio
		Kirjataan rakennusalueelle, rakennukselle ja tiloille asetetut vaatimukset sekä tarkistetaan ehdotettujen erityisalojen suunnitteluratkaisujen soveltuvuus asetettuihin tavoitteisiin	Muistio

	Tarkistetaan hankkeen elinkaari- ja kustannustavoitteet sekä näiden vaikutus suunnittelu- ehdotukseen	Kirjaus
~~K~~	~~Käynnistetään yhteistyö museoviranomaisten kanssa~~	~~Muistio~~
	Laaditaan lista ja aikataulu puuttuvista lähtötiedoista	Lista ja aikataulu
	Nimetään sisäiset ja ulkopuoliset asiantuntijat	Asiantuntijalista
	Sovitetaan hankekohtaisista erityistehtävistä	Työnjakolista
	Tehdään sovitut osat käyttäjien kuulemisesta	Muistio
C 5	Suorituksen sopimuksenmukaisuuden toteaminen	
	Hankitaan suunnittelun valmisteluvaiheelle kirjallinen hyväksyntä	Muistio
Tulos	Suunnittelupäätös	

D EHDOTUSSUUNNITTELU / HANKESUUNNITELMAN VIITESUUNNITELMAT " L1"

Ehdotussuunnittelussa laaditaan vaihtoehtoiset suunnitteluratkaisut asetettujen tavoitteiden täyttämiseksi.

Ehdotussuunnittelu voi olla vaiheesta riippumatonta. Ehdotussuunnitteluvaiheessa täsmennetään käyttäjän, tilaajan ja ympäristön suunnittelulle asettamat tavoitteet sovittuun laatuun. Arkkitehti pyrkii uusia ratkaisuja etsien esittämään vaihtoehtoisia ratkaisuja, joista valitaan kaikkien suunnittelijoiden läpikäymä ehdotus tilaajan hyväksyttäväksi ja yleissuunnittelun pohjaksi. Ehdotussuunnittelun ja yleissuunnittelun lopputuloksena syntyy rakennuksen kokonaisratkaisu.

Vaiheen tuloksena syntyvään hankesuunnitelmaan sisältyville viitesuunnitelmille lasketaan aineiston perusteella tilaajan toimesta hankkeen enimmäishinta (EH). Hankesuunnitelman viitesuunnitelmista ei muodostu tekijänoikeutta.

Tunnus	Valinta	Tehtävät	Tulos
D 1		Edellytysten toteaminen	
		Hankesuunnitelma tai vastaava kuvaus hankkeen vaatimuksista laadittu	
		Suunnittelupäätös ja sopimukset laadittu	
		Suunnittelun yhteistyömenettelyt sovittu	
		Suunnittelutavoitteet sovittu	Muistio
D 2		Valmistelu	
		Valmistellaan CAD- ja tietomallinnusohjetta	
		Selvitetään käyttö- ja paloturvallisuusvaihtoehtoja	
D 3		Käynnistäminen	
		Ks. kohtien C3–C4 tehtävät	
		Osallistutaan CAD- ja tietomallinnusohjeen laatimiseen	
		Sovitaan tietomallintamisen laajuudesta ja laadusta (tietomallinnusohje)	
D 4		Suoritus	
D 4.1		Suunnittelu- ja käyttäjäkokoukset, katselmuksot ja viestintä	
		Osallistutaan suunnittelun aloitustilaisuuteen	Muistio
		Tehdään arkkitehdin osuus suunnittelu- ja tiedonvaihtoaikatauluista	Aikataulu
		Sovitaan suunnittelun huolehtimis- ja vastuurajoista	Muistio, merk.piirr.
		Osallistutaan suunnittelukatselmuksiin	Muistio, merk.piirr.
		Laaditaan suunnittelun tilanneraportit	Tilanneraportit
		Seurataan suunnittelutavoitteiden toteutumista	Muistio
		Ohjataan ehdotussuunnittelua	
D 4.2		Alueenkäyttöehdotuksien laatiminen	
		Hahmotellaan eri tontinkäyttövaihtoehtoja	Asemapiirustukset
D 4.3		Toiminnallisten ratkaisuehdotuksien laatiminen	
		Laaditaan ehdotukset rakennuksen jakautumisesta kerroksiin, osastoihin ja alueisiin	Pohjapiirustukset
		Laaditaan ehdotukset tilaohjelmaan kuuluvista tiloista	Pohjapiirustukset
		Laaditaan ehdotukset tilaohjelmaan kuulumattomista tiloista ja tekniikan tilavarauksista erikoissuunnittelijoiden määrittelemien tarpeiden mukaisesti	Pohjapiirustukset
D 4.4		Ehdotuksien laatiminen rakennuksen toiminnallisesta ja arkkitehtonisesta muodosta	
		Laaditaan ehdotukset rakennuksen julkisivuista ja niiden materiaaleista	Julkisivupiirustukset
		Laaditaan ehdotus tyypillisestä tilakokonaisuudesta kalustettuna (mk 1:100)	
		Laaditaan ehdotukset rakennuksen kerroksista ja niiden tilavarauksista leikkauspiirustuksiin	Leikkauspiirustukset
		Sovitetaan suunnitelmat yhteen erityissuunnitelmien kanssa	Yhteensovituspalaverit
	☒ E	Tehdään tietomallintaminen sovittuun tasoon, kts. tarjouspyynnön liite	Tietomalli
		Laaditaan suunnitelmat toistuvien tilojen tyyppiratkaisuista	Tyyppiratkaisupiirustukset
D 4.5		Ehdotuksen tavoitteenmukaisuuden osoittaminen ja selostusten laatiminen	
		Selostetaan tavoitteissa pysyminen	Selostus
		Laaditaan rakennustapaselostus	Rakennustapaselostus
		Tehdään arkkitehdin osuus kohteen laajuus-, tehokkuus- ja kustannustarkastelusta	
		Lasketaan hyöty-, huone-, huoneisto-, brutto- ja kerrosalat sekä tilavuus (merkinnät lisätään pohjakaavioihin).	
D 4.6		Korjattavan rakennuksen vaihtoehtoiset tilaratkaisut ja tekniset ratkaisut	
	☐ K/E	~~Laaditaan tilapäisjärjestelysuunnitelmat~~	~~Väistösuunnitelmat~~
	☐ K/E	~~Laaditaan purkamisen yleissuunnitelmat (mahd. piha-alueen osat, varusteet yms.)~~	~~Purkusuunnitelmat~~
		Valitaan ehdotus jatkosuunnittelun pohjaksi	Muistio
D 5		Suorituksen sopimuksenmukaisuuden toteaminen	
		Hankitaan ehdotussuunnitelmille kirjallinen hyväksyntä	Muistio
Tulos		Esitys ehdotuksesta yleissuunnittelun pohjaksi. Tuloksena valmistuu hankesuunnitelma, joka sisältää viitesuunnitelman "L1" perusteella hankkeelle lasketun enimmäishinnan (EH).	

E YLEISSUUNNITTELU

Yleissuunnittelussa ehdotussuunnitelma kehitetään toteutuskelpoiseksi yleissuunnitelmaksiksi. Yleissuunnitelma kohdistuu sekä rakennuksen kiinteään perusosaan että muuntuvien tila-alueiden suunnitteluun. Yleissuunnitelma voi sisältää erilaisia vaihtoehtoja tilaratkaisuiksi.

Yleissuunnittelussa valittu ehdotussuunnitelma kehitetään toteutuskelpoiseksi yleissuunnitelmaksiksi. Tarvittaessa sovitaan hankintastrategia. Yleissuunnitelma kohdistuu sekä rakennuksen kiinteään perusosaan että muuntuvien tila-alueiden suunnitteluun.

Yleissuunnitteluvaiheessa valittu ja hyväksytty ratkaisuehdotus kehitetään toteutuskelpoiseksi suunnitelmaksiksi siinä laajuudessa ja tarkkuudessa, että laatutaso voidaan määrittää toteutuskustannusten edellyttämällä tarkkuudella. Yleissuunnittelussa pyritään jakamaan hanke muuntuviin tiloihin ja kiinteisiin tiloihin siten, että perusrakennuksen tilajakoa voidaan muuttaa vielä toteutussuunnitteluvaiheessa. Yleissuunnitelmat muodostavat pohjan rakennuslupa-asiakirjoille.

Vaiheen tuloksena syntyy hyväksytty yleissuunnitelma ja pääpiirustukset (laskenta-aineisto "L2"). Yleissuunnitelmasta tilaajan toimesta laskettavan kustannusarvion (LKA) tulee olla hankesuunnitelman enimmäishinnan puitteissa.

Tunnus	Valinta	Tehtävät	Tulos
E 1		Edellytysten toteaminen	
		Suunnittelu- ja käyttäjäkokouksista sovittu	Muistio
		Ehdotussuunnitelma olemassa tai tekeillä	
		Pääsuunnittelija valittu	
		Suunnittelupäätös valitun ehdotuksen jatkosuunnittelusta olemassa tai tekeillä	
		Suunnitelun yhteistyömenettelyt sovittu	
		Tiedonvaihtoaikataulu laadittu	Aikataulumerkinnät
E 2		Valmistelu	
E 3		Käynnistäminen	
		Ks. kohtien C3–C4 tehtävät	
E 4		Suoritus	
E 4.1		Hankkeen lähtötietojen ja tavoitteiden ja hankekohtaisten tavoitteiden tarkistaminen	
		Täsmennetään hankkeen laadulliset tavoitteet (arkkitehdin osuus)	Huomio- ja täydennysmerkinnät
		Täsmennetään hankkeen laajennus- ja muuntojoustotavoitteet (arkkitehdin osuus)	Selostus, merkinnät piirustuksiin
		Täsmennetään hankkeen elinkaari- ja käyttöikätaavoitteet (arkkitehdin osuus)	Selostus, merkinnät piirustuksiin
		Täsmennetään yleissuunnitteluvaiheen hankintojen edellyttämän suunnittelun tarve (arkkitehdin osuus)	Selostus
E 4.2		Aluesuunnittelu	
		Analysoidaan kaupunkikuvalliset ja muut ympäristövaikutukset	Selostus, merkinnät asemapiirustukseen
		Sijoitetaan vaatimusten mukaiset toiminnot alueelle	Selostus, merkinnät asemapiirustukseen
		Suunnitellaan alueen käyttö	Selostus, merkinnät asemapiirustukseen
		Suunnitellaan alueen liikenneratkaisut (arkkitehdin osuus, yhteistyössä ao. erityissuunnittelijan kanssa)	Selostus, merkinnät asemapiirustukseen
		Suunnitellaan aluetyyppit ja alueen rakenteet periaatetasolla (arkkitehdin osuus, yhteistyössä ao. erityissuunnittelijan kanssa)	Selostus, merkinnät asemapiirustukseen
		Suunnitellaan alueen talovarustelu ja tekninen varustelu periaatetasolla (arkkitehdin osuus, yhteistyössä ao. erityissuunnittelijan kanssa)	Selostus, merkinnät asemapiirustukseen
		Suunnitellaan alueen kalusteiden sijoittuminen	Selostus, merkinnät asemapiirustukseen
		Suunnitellaan alueen istutusten sijoittuminen (arkkitehdin osuus, yhteistyössä ao. erityissuunnittelijan kanssa)	Selostus, merkinnät asemapiirustukseen
E 4.3		Tilasuunnittelu	
		Huomioidaan kaupunkikuvalliset ja muut ympäristövaikutukset tilojen suunnitteluun	Selostus,
		Suunnitellaan kokonaishahmo ja -ratkaisu	Tietomalli tai piirustus
		Suunnitellaan toimintojen sijoittaminen rakennukseen	Tietomalli tai piirustus
		Huomioidaan järjestelmien vaikutukset kokonaisuuteen	Muistio yhteensovittamiskokouksesta
		Suunnitellaan tilaohjelmaan kuuluvat tilat	Tietomalli tai piirustus
		Suunnitellaan tilaohjelmaan kuulumattomat tilat	Tietomalli tai piirustus
		Suunnitellaan rakennuksen jakautuminen kerroksiin, osastoihin ja alueisiin	

E 4.4	Rakennuksen kiinteiden ja muuntuvien osien määrittely	
	Määritetään kiinteät ja muuntuvat tilaosat	
	Määritetään kiinteiden ja muuntuvien tilaosien rajaukset (talo-osat)	
E 4.5	Talo-osat	
E 4.5.1	Perustus- ja runkoratkaisujen suunnittelu	
	Suunnitellaan perustusratkaisut yhdessä rakennesuunnittelijan kanssa	
	Huolehditaan, että järjestelmien tarvitsemat reitit runkorakenteisiin on varattuna ja yhteensopivat kokonaisratkaisun kanssa (arkkitehdin osuus, yhteistyössä ao. erityissuunnittelijoiden kanssa)	Muistio yhteensovittamiskokouksesta
	Laaditaan rakenteelliset tyyppiratkaisut	Tyyppiirustukset
	Suunnitellaan rakennuksen runkoratkaisu (yhteistyössä rakennesuunnittelijan kanssa)	
E 4.5.2	Julkisivujen suunnittelu	
	Suunnitellaan rakennuksen julkisivut ja tekniset ratkaisut (yhteistyössä ao. erityissuunnittelijoiden kanssa)	Julkisivupiirustukset, muistio yhteensovittamiskokouksesta
	Suunnitellaan järjestelmien tarvitsemat reitit ja varaukset julkisivuun	Muistio yhteensovittamiskokouksesta
	Varmistetaan yhteensopivuus kokonaisratkaisun kanssa (yhteistyössä ao. erityissuunnittelijoiden kanssa)	Muistio yhteensovittamiskokouksesta
	Määritetään julkisivun huollon periaateratkaisut	Piirustusmerkintä
	Varmistetaan, että toteutus ja hoito ovat turvallisesti suoritettavissa.	Suunnittelukokousmerkintä
	Suunnitellaan julkisivutyypit, julkisivun rakenteet ja pinnat (arkkitehdin osuus, yhteistyössä ao. erityissuunnittelijoiden kanssa)	Piirustusmerkinnät
	Suunnitellaan julkisivun talovarustelu ja tekninen varustelu (arkkitehdin osuus, yhteistyössä TATE- ja rakennesuunnittelijan kanssa)	Varusteluettelot, piirustusmerkinnät
E 4.5.3	Vesikattojen suunnitteleminen	
	Suunnitellaan rakennuksen vesikatto ja vesikaton tekniset ratkaisut (yhteistyössä ao. erityissuunnittelijoiden kanssa)	Vesikattopiirustukset
	Suunnitellaan järjestelmien tarvitsemat reitit ja varaukset vesikattoon	Vesikattopiirustukset
	Varmistetaan yhteensopivuus kokonaisratkaisun kanssa (yhteistyössä pääsuunnittelijan kanssa)	Muistio yhteensovittamiskokouksesta
	Suunnitellaan vesikaton huollon periaateratkaisut (arkkitehdin osuus, yhteistyössä TATE- ja rakennesuunnittelijan kanssa)	Selostus, merkinnät asemapiirustukseen
	Varmistetaan, että toteutus ja hoito ovat turvallisesti suoritettavissa (arkkitehdin osuus, yhteistyössä TATE- ja rakennesuunnittelijan kanssa)	Selostus, merkinnät asemapiirustukseen
	Suunnitellaan vesikattotyypit, vesikaton rakenteet ja pinnat (arkkitehdin osuus, yhteistyössä rakennesuunnittelijan kanssa)	Tyyppiratkaisupiirustukset
	Suunnitellaan vesikaton talovarustelu ja tekninen varustelu (arkkitehdin osuus, yhteistyössä TATE-suunnittelijan kanssa)	Varusteluettelot, piirustusmerkinnät
	Yhteensovitetaan suunnitelmat erityissuunnittelijoiden kanssa ja osoitetaan pääsuunnittelijalle, että suunnitelmat on arkkitehtisuunnittelun osalta yhteensovitettu	Muistio yhteensovittamiskokouksesta
E 4.6	Tilaisien suunnittelu	
E 4.6.1	Kiinteistön tilat: Kiinteän tilaosan suunnittelu (runkorakenteet ja kiinteäksi suunnitellut tilat)	
	Määritetään kiinteän tilaosan käyttötarkoitukset ja muuntojoustotavoitteet	Muistio
	Varmistetaan, että järjestelmien tarvitsemat reitit ja varaukset kiinteässä tilaosassa on suunniteltu ja yhteensopivat kokonaisratkaisun kanssa	Suunnittelukokous
	Suunnitellaan rakennuksen kiinteän tilaosan tilat ja näiden tekniset ratkaisut yhdessä erityissuunnittelijoiden kanssa	
	Suunnitellaan tilaisien huoltotarpeet periaateratkaisuina ja varmistetaan, että toteutus ja hoito ovat turvallisesti suoritettavissa.	
	Määritetään ja suunnitellaan kiinteän tilaosan perustaso	
	Suunnitellaan kiinteän tilaosan rakenteet ja rakennetyypit	
	Suunnitellaan kiinteän tilaosan talovarustelu ja tekninen varustelu	Alustavat varusteluettelot, piirustusmerkinnät
	Suunnitellaan kiinteän tilaosan pinnat	
	Suunnitellaan kiinteän tilaosan tilavarustelu	Alustavat varusteluettelot, piirustusmerkinnät

E 4.6.2	Toiminnan tilat: Muuntuvan tilaosan suunnittelu (kevyet rakenteet ja muuntuviksi suunnitellut tilat)	Piiirustusmerkinnät, muistiot
	Määritetään muuntuvan tilaosan käyttötarkoitukset ja muuntojoustotavoitteet	
	Varmistetaan, että järjestelmien tarvitsemat reitit ja varaukset muuntuvassa tilaosassa on suunniteltu ja yhteensopivat kokonaisratkaisun kanssa	Muistio yhteensovittamiskokouksesta
	Suunnitellaan rakennuksen muuntuvan tilaosan tilat ja näiden tekniset ratkaisut yhdessä erityissuunnittelijoiden kanssa	Muistio yhteensovittamiskokouksesta
	Määritetään ja suunnitellaan muuntuvan tilaosan perustaso	
	Suunnitellaan muuntuvan tilaosan rakenteet ja tyyppiratkaisut (yhteistyössä ao. erityissuunnittelijoiden kanssa)	Tyyppiirustukset
	Suunnitellaan muuntuvan tilaosan talovarustelu ja tekninen varustelu	Alustavat varusteluettelot, piiirustusmerkinnät
	Suunnitellaan muuntuvan tilaosan pinnat	
	Suunnitellaan muuntuvan tilaosan tilavarustelu	Alustavat varusteluettelot, piiirustusmerkinnät
	Suunnitellaan järjestelmien sijoittaminen tiloihin (yhteistyössä ao. erityissuunnittelijoiden kanssa)	
	Esitetään yleisratkaisuun vaikuttava tai toistuva yksikkö toteutussuunnittelutarkkuudella	
E 4.7	Turvasuunnittelu	
	Suunnitellaan rakenteiden paloluokat ja suojaustavat yhdessä erityissuunnittelijoiden kanssa	Piiirustusmerkinnät
	Suunnitellaan tilojen paloluokat, poistumistiet ja suojaustavat yhdessä erityissuunnittelijoiden kanssa	Piiirustusmerkinnät
E 4.8	Yleissuunnitelman laskelmien tekeminen	
	Tehdään pinta-ala ja tilavuuslaskelmat (hyöty-, huone-, huoneisto-, brutto ja kerrosala), joiden laskelmat esitetään erillisinä kaavioina.	
	☐ Tehdään muut sovitut laskelmat	
E 4.9	Muu yleissuunnittelu	
	Arvioidaan suunnitelman kokonaisuuden elinkaari- ja ympäristövaikutukset	
E 4.10	Yleissuunnitelman dokumentointi	
	Tehdään tarvittavat lisäykset ja muutokset rakennustapaselostukseen	
	Laaditaan yleissuunnitelma-aineisto sovitussa muodossa	Muistio
	Kootaan ja laaditaan yleissuunnitelman täydennykseksi sovitut toteutussuunnitelmat	Muistio
E 4.11	Hankintoihin liittyvät tehtävät (tuoteosasuunnitteluun osallistuminen)	
	☒ Sovitaan tuoteosasuunnitteluun osallistumisen laajuus	Muistio
	☒ Osallistutaan sovitulla tavalla tuoteosasuunnitteluun	
	☒ Määritellään suunnitelmien rajapinnat	Rakennustapaselostuksen rajaliite
	☒ Dokumentoidaan tuoteosasuunnittelun alueet	Muistio
	☒ Arvioidaan vastaavien tuotteiden tavoitteenmukaisuus	
E 5	Suorituksen sopimuksenmukaisuuden osoittaminen	
	Hankitaan yleissuunnitelmalle kirjallinen hyväksyntä	Muistio
Tulos	Hyväksytyt yleissuunnitelma ja pääpiiirustukset (laskenta-aineisto "L2")	
E 6	Korjausrakentamisen tehtävät	
	~~K Inventoidaan vanhat tilat~~	
	~~K Osallistutaan kuntokartoituksiin~~	
	~~K Selvitetään kuntokartoitusten vaikutukset suunnitelmiin~~	
	~~K Laaditaan korjattavan rakennuksen tilaratkaisut ja tekniset ratkaisut, arkkitehdin osuus~~	
	~~☐ K/E Laaditaan tilapäisjärjestelysuunnitelmat~~	Toimintojen väistö- ja tilapäissuunnitelmat
	~~K Laaditaan purkamisen yleissuunnitelmat (arkkitehdin osuus, yhteistyö TATE- ja rakennesuunnittelu)~~	Purkusuunnitelmat
E 7	Erikseen tilattavat tehtävät	
	☒ E Osallistutaan elinkaariselvityksiin ja ratkaisujen esittämiseen	
	☒ E Tuotetaan kustannusten laskentaan ja hankintaan liittyvä lisätehtäväksi määritelty materiaali	
	~~☐ E Laaditaan vaihtoehtoiset yleissuunnitelmat eri hankintapaketteja varten~~	
	~~☐ E Hankekohtaisesti määritellyt lisätehtävät~~	

F RAKENUSLUPATEHTÄVÄT

Rakennuslupatehtävissä selvitetään hankkeen edellyttämät lupamenettelyt, varmistetaan suunnittelijoiden kelpoisuus ja pääpiirustusten hyväksyttävyyden sekä laaditaan lupahakemus tarvittavine asiakirjoina.

Rakennuslupatehtävissä varmistetaan suunnittelijoiden kelpoisuus ja yleissuunnitelman hyväksyttävyyden, sekä kootaan pääpiirustukset ja laaditaan tarvittavat lupa-asiakirjat ja jätetään ne viranomaiskäsitteilyyn.

Vaiheen tuloksena syntyy rakennuslupahakemus ja viranomaisen lupapäätös.

Tunnus	Valinta	Tehtävät	Tulos
F 1		Edellytysten toteaminen Pääsuunnittelija valittu Hyväksytty yleissuunnitelma pääpiirustuksineen olemassa tai tekeillä	
F 2		Valmistelu	
F 3		Käynnistäminen Ks. kohtien C3–C4 tehtävät	
F 4		Suoritus Laaditaan ja kootaan rakennuslupahakemuksessa tarvittavat asiakirjat	
	☒ E	Tehdään viranomaisten edellyttämät lisätehtävät Täydennetään tarvittaessa asiakirjoja viranomaisen esittämällä tavalla	
F 5		Suorituksen sopimuksenmukaisuuden hyväksyminen Hankitaan rakennuslupa-asiakirjoille kirjallinen hyväksyntä	Muistio
Tulos		Rakennusvalvontaviranomaisten ohjeiden mukaisesti käsitteilyyn jätetyt rakennuslupa-asiakirjat	

G TOTEUTUSSUUNNITTELU

Toteutussuunnittelussa yleissuunnitelma kehitetään rakentamisen ja hankinnan edellyttämiksi mitoitetuiksi suunnitelmiksi ja tuotemäärittelyiksi. Toteutussuunnitteluun sisältyy tuote- ja järjestelmäosasuunnittelu.

Toteutussuunnittelu tuottaa suunnitelmia valitun hankinta- ja toteutustavan mukaisesti sekä hankinnan että toteutuksen käyttöön.

Hankintoja varten laaditaan tarpeelliset suunnitelmat ja asiakirjat siihen laajuuteen, että kohteen määrät, työtavat ja laatutaso voidaan määrittää toteutuskustannusten edellyttämällä tarkkuudella palvelun hankintakyselyä.

Toteutussuunnittelussa suunnitelma kehitetään rakentamisen edellyttämiksi mitoitetuiksi suunnitelmiksi ja tuotemäärittelyiksi. Toteutussuunnitteluun sisältyy tuote- ja järjestelmäosasuunnittelu.

Vaiheen tuloksena syntyy hyväksytyt toteutussuunnitelmat, joiden perusteella tilaajan toimesta laskettavan kustannusarvion (TKA) tulee olla hankesuunnitelman enimmäishinnan puitteissa.

Tunnus	Valinta	Tehtävät	Tulos
G 1		Edellytysten toteaminen Yleissuunnitelma valmis tai tekeillä Pääsuunnittelija valittu	
G 2		Valmistelu Sovitaan suunnittelu- ja käyttäjäkokouksista Sovitaan suunnitelmien kierto muiden suunnittelijoiden ja käyttäjien ja tilaajan kesken Sovitaan huolehtimis- ja vastuurajoista Sovitaan suunnitelmakatselmuksista Kiinteä perusrakennus ja muuntuvat tilaosat sekä suunnitelmapakettijaot	
G 3		Käynnistäminen Ks. kohtien C3–C4 tehtävät Sovitaan rakennushankkeeseen ryhtyvän ja muiden osapuolien kanssa suunnitelmien valmiudesta hankintakyselyä varten.	

G 4	Suoritus	
G 4.1	Suunnitelmapakettijaon määrittämiseen osallistuminen	
	Hankintoja palvelevan suunnittelun toteutussuunnittelun tehtäväsällöt Hankintamuoto 1 = Hankinta työpiirustuksin Hankintamuoto 1a = Hankinta täydentyvin työpiirustuksin Hankintamuoto 2 = Hankinta ohjeellisin suunnitelmin Hankintamuoto 3 = Tuotesakauppa = Hankinta suunnitelmavaatimuksin Laaditaan suunnitelmat valitun toteutusmuodon mukaisesti	
G 4.2	Alueen suunnittelu (pihasuunnittelun arkkitehtisuunnittelun osuus)	
	Laaditaan sijoitussuunnitelma vaatimusten mukaisille toiminnoille Laaditaan alueen yksityiskohtainen käyttösuunnitelma korkeusasemineen Laaditaan alueen liikennetarkisuunnitelma ja siihen liittyvät merkinnät (yhteistyössä ao. erityissuunnittelijan kanssa) Laaditaan alueen talovarusteiden ja teknisten varusteiden suunnitelma Laaditaan alueen kalustesuunnitelmat (tyyppikalusteiden sijoittaminen) Laaditaan alueen tukimuurien, terassien ja pihaportaiden suunnitelmat Laaditaan alueen istutussuunnitelmat (yhteistyössä ao. erityissuunnittelijoiden kanssa)	
G 4.3	Purkujen ja väliaikaisten rakenteiden ja järjestelyjen suunnittelu	
	~~☐ K Laaditaan purkusuunnitelmat (siirrettävät laitteet, varusteet yms.)~~	~~Täydennetty purkusuunnitelma~~
	~~☐ K Tehdään purkutöissä esiintyneet muutokset suunnitelmiin~~	~~Piirustusmerkinnät, muistiot~~
G 4.4	Tilasuunnittelu	
	Mitoitetaan ja täydennetään suunnitelmia	
G 4.5	Talo-osat (rakennusosamalli)	
G 4.5.1	Perustusten ja alapohjan suunnittelu	
	Laaditaan perustusten ja ulkopuolisten rakenteiden suunnitelmat (arkkitehdin osuus)	Mitoitettujen arkkitehtisuunnitelmat
G 4.5.2	Rungon suunnittelu	
	Laaditaan rakennuksen runkoon liittyvät suunnitelmat (yhteistyössä ao. erityissuunnittelijoiden kanssa) Laaditaan mahdolliset rungon tyyppisuunnitelmat	
G 4.5.3	Varaussuunnittelu (kiinnikkeet ja reiät)	
	Tehdään varaussuunnittelu yhteistyössä ao. erityissuunnittelijoiden kanssa	
G 4.5.4	Julkisivujen suunnittelu	
	Laaditaan mitoitettujen julkisivupiirustukset pintarakennemääritylineen	Mitoitettujen arkkitehtisuunnitelmat
	Laaditaan mitoitettujen julkisivujen elementtikaaviot yhdessä rakenne- ja muiden erityissuunnittelijoiden kanssa	Mitoitettujen arkkitehtisuunnitelmat
	Laaditaan julkisivuihin liittyvien erilliskonstruktioiden mitoitettujen piirustukset (parvekkeet, terassit, kaiteet, katokset ym.)	
G 4.5.5	Vesikattojen ja kansirakenteiden suunnittelu	
	Laaditaan vesikattojen ja niiden varusteiden suunnitelmat	Mitoitettujen arkkitehtisuunnitelmat
	Laaditaan lasikattojen ja niiden varusteiden suunnitelmat	Mitoitettujen arkkitehtisuunnitelmat
	Laaditaan kattoterassien ja pihakansien suunnitelmat	Mitoitettujen arkkitehtisuunnitelmat
	Laaditaan vesikattorakenteisiin liittyvät detaljisuunnitelmat	Mitoitettujen arkkitehtisuunnitelmat
	Laaditaan kansirakenteiden suunnitelmat	Mitoitettujen arkkitehtisuunnitelmat
G 4.5.6	Täydentävien rakenteiden suunnittelu	
	Laaditaan ikkunakaaviot, tyyppidetallit, luettelot ja heloitus	Ikkunakaaviot
	Laaditaan erityisikkunoiden kaaviot, tyyppidetallit, luettelot ja heloitus	Ikkunakaaviot
	Laaditaan ovikaaviot, tyyppidetallit, luettelot ja heloitus	Ovikaaviot
	Laaditaan erityisovien kaaviot, tyyppidetallit, luettelot ja heloitus	Ovikaaviot

	Laaditaan kevyiden väliseinien kaaviot, tyyppidetallit, luettelot ja heloitus	Mitoitetut arkkitehtisuunnitelmat
	Laaditaan erityisväliseinien ja jakoseinien kaaviot, tyyppidetallit, luettelot ja heloitus	Mitoitetut arkkitehtisuunnitelmat
	Laaditaan kaiteiden, hoitotasojen ja -siltojen suunnitelmat	Mitoitetut arkkitehtisuunnitelmat
4.5.7	Talo-osien suunnitelmien yhteensovittaminen Yhteensovitetaan talo-osien suunnitelmat kokonaisratkaisun kanssa Osoitetaan pääsuunnittelijalle, että suunnitelmat on arkkitehtisuunnittelun osalta yhteensovitettu	
G 4.6	Tilaosien suunnittelu	
G 4.6.1	Perusrakennuksen tilaosien suunnittelu Täsmennetään kiinteän tilaosan käyttötarkoitukset ja muuntojoustotavoitteet Varmistetaan, että toteutettavien järjestelmien tarvitsemat reitit ja varaukset kiinteässä tilaossa on suunniteltu ja yhteensopivat kokonaisratkaisun kanssa Laaditaan mitoitettuja suunnitelmaa rakennuksen kiinteiksi tilaosiksi Arvioidaan osaltaan kiinteiden tilaosien suunnitelmien turvallinen toteutettavuus Laaditaan mitoitettuja kiinteiden tilaosien rakenne- ja tyyppi- ja piirustukset Laaditaan mitoitettuja kiinteiden tilaosien teknisiin varusteisiin liittyvät suunnitelmat Laaditaan mitoitettuja ja materiaalimerkinnöin varustettuja suunnitelmaa kiinteiden tilaosien pinnoista Laaditaan mitoitettuja suunnitelmaa kiinteiden tilaosien tilavarusteista Laaditaan kiinteiden kalusteiden, varusteiden ja laitteiden suunnitelmaa periaatetasolla Laaditaan märkätilojen kalustesuunnitelmaa periaatetasolla Laaditaan keittiöiden ja muiden erityistilojen kalustesuunnitelmaa periaatetasolla Suunnitellaan opastejärjestelmän periaatteet sekä laatu ja määrä Suunnitellaan VSS-tilat	Piirustusmerk., muistiot Piirustusmerk., muistiot Mitoitetut arkkitehtisuunnitelmat Piirustusmerkinnät, muistiot Mitoitetut arkkitehtisuunnitelmat Mitoitetut arkkitehtisuunnitelmat Seinäprojektiot, alakatto-piir., lattiakaaviot Kalusteiden ja varusteiden sijoitus- ja sovituspai-ru- tukset Vakiovalmisteisten tai tyy- pitettyjen varusteiden kaaviot (naulakot, opas- teet yms.) Vakiovalmisteisten tai tyypitettyjen kiinteiden kalusteiden kaaviot Vakiovalmisteisten tai tyypitettyjen kiinteiden kalusteiden kaaviot Opastejärjestelmän periaatesuunnitelma VSS-piirustus
G 4.6.2	Muuntuvien tilaosien suunnittelu Täsmennetään muuntuvan tilaosan käyttötarkoitukset ja muuntojoustotavoitteet Varmistetaan, että toteutettavien järjestelmien tarvitsemat reitit ja varaukset muuntuvassa tilaossa on suunniteltu ja yhteensopivat kokonaisratkaisun kanssa Laaditaan suunnitelmaa rakennuksen muuntuviksi tilaosiksi Arvioidaan osaltaan muuntuvien tilaosien suunnitelmien turvallinen toteutettavuus Laaditaan muuntuvien tilaosien rakenne- ja tyyppi- ja piirustukset Laaditaan muuntuvien tilaosien teknisiin varusteisiin liittyvät suunnitelmat Laaditaan suunnitelmaa muuntuvien tilaosien pinnoista Laaditaan suunnitelmaa muuntuvien tilaosien tilavarusteista	Piirustusmerkinnät, muistiot Piirustusmerkinnät, muistiot Piirustusmerkinnät, muistiot Täydennetyt työpiir- tukset Tyyppi- ja piirustukset Varuste- ja piirustukset Pintasuunnitelmat ja selostukset Varuste- ja piirustukset
G 4.6.3	Korjausrakentamisen materiaalien ja menetelmien sovittaminen rakennukseen ~~☐ K Laaditaan korjaus-, lisärakenne- ja muutossuunnitelmat (ks. kohdan G 4.4–G 4.7 tehtävät soveltuvin osin)~~ ~~☐ K Inventoidaan rakennuksen kiinteät ja muuntuvat tilaosat ja varusteet~~	
G 4.6.4	Turvasuunnitteluun osallistuminen ☒ E Laaditaan turvasuunnittelussa esiintulleet tarvittavat suunnitelmat ☒ E Tehdään turvasuunnittelussa esiintulleet tarvittavat muutokset suunnitelmiin	

G 4.7	Toteutussuunnitelman laskelmat	
☒	Tunnuslukujen ja määräluetteloiden laatiminen Täydennetään pinta-ala- ja tilavuuslaskelmat Täydennetään huoneisto- ja hyötyalalaskelmat Tehdään tarvittavat laskelmat energiaselvitystä varten Tehdään muut sovitut laskelmat	Määräluettelot Piirustusmerkinnät, muistiot Piirustusmerkinnät, muistiot Tunnusluvut ja laskelmat Piirustusmerkinnät, muistiot
☒	Laaditaan tietomalli tietomallisuunnitelman mukaisesti, kts. Liite 08.	Tietomalli
G 4.8	Tuoteosien ja tuoteosavarusteiden suunnitteleminen (tuoteosamalli)	
☒	Laaditaan viitesuunnitelmat tuoteosatoimituksiin Tarkistetaan tuoteosatoimittajan suunnitelmien hyväksyttävyyttä	Piirustusmerkinnät, muistiot Piirustusmerkinnät, muistiot
G 4.9	Rakennusselostusten tekeminen	
	Osallistutaan urakkarajaliitteen laadintaan Laaditaan huoneselosteet Laaditaan pintakäsittelyselosteet	Urakkarajaliite Huoneselosteet Pintakäsittelyselosteet
G 4.10	Toteutussuunnitelmien kokoaminen ja dokumentointi	
	Kootaan ja dokumentoidaan toteutussuunnitelmat Kootaan ja julkaistaan yhdistelmämalli	
G 5	Suorituksen sopimuksenmukaisuuden osoittaminen	
	Selvitetään ehdotuksen kustannukset suhteessa asetettuun kustannustavoitteeseen Selvitetään suunnittelutavoitteiden toteutuminen / niistä poikkeaminen Hankitaan toteutussuunnitelmille kirjallinen hyväksyntä	Muistiot
Tulos	Hyväksytyt toteutussuunnitelmat ja kustannusarvio (TKA) rakentamista varten	
G 6	Erikseen tilattavat tehtävät	
☒	~~E Ympäristöluokitusjärjestelmän aiheuttamat erityistehtävät (LEED, BREEAM)~~	
☒	E Erityiskalusteiden suunnitelmat yhteistoiminnassa erityissuunnittelijoiden kanssa	
☐	E Irtokalusteiden suunnitelmat yhteistoiminnassa erityissuunnittelijoiden kanssa	
☒	E Erityistarpeiden lukitussuunnitelmat yhteistoiminnassa käyttäjien ja tilaajan kanssa	
☒	~~E Takkojen ja vaativien tulisijojen suunnitelmat yhteistoiminnassa erityissuunnittelijoiden kanssa~~	
☒	E Opastesuunnitelmat yhteistoiminnassa erityissuunnittelijoiden kanssa	
☒	E Piha- ja istutussuunnitelmat yhteistoiminnassa erityissuunnittelijoiden (pihasuunnittelija) kanssa	
☒	~~E Lisätehtäväksi määritellyt tiedot määrälaskentaa varten~~	
☒	E Pyydetty tuoteosien tuotannonsuunnitteluun osallistuminen	

H RAKENTAMISEN VALMISTELU

Rakentamisen valmistelussa organisoidaan rakentaminen, kilpailutetaan rakentamistehtävät, käydään sopimusneuvottelut ja tehdään urakka- ja hankintasopimukset.

Toteutuksen (rakentamisen) valmistelun vaiheessa arkkitehti osallistuu valittujen toteutussuunnitelmien sopivuuden tarkastamiseen ja käy tarvittaessa neuvotteluja toteuttajien kanssa toteutuksen vaikutuksesta suunnitelmiin ja suunnitelmien vaikutuksesta toteutukseen ja osallistuu arkkitehtisuunnittelun rakennusaikaisten tavoitteiden määrittämiseen.

Vaiheen tuloksena syntyy rakentamispäätös ja urakoitsijavalinnat

Tunnus	Valinta	Tehtävät	Tulos
H 1		Edellytysten toteaminen	
		Valitun urakkamuodon edellyttämät suunnitelmat laadittu ja hyväksytty	
H 2		Valmistelu	
H 3		Käynnistäminen	
		Ks. kohtien C3–C4 tehtävät	
		Käynnistetään suunnittelu toteutusmuodon mukaisesti	
		Määritellään tilaajan suunnitteluhankinnat ja niiden sovittaminen muuhun suunnitteluun	
H 4		Suoritus	
		Muutetaan suunnitteluprosessi hankintamuodon mukaiseksi	
H 4.2		Tarjouspyyntöasiakirjojen laadinta	
		Osallistutaan tarjouspyyntöasiakirjojen tavoitteiden tarkistamiseen	Muistio, suunnitelma-merkinnät
		Osallistutaan hankintarajoista sopimiseen	Muistio, suunnitelma-merkinnät
		Laaditaan toteutusmuodon mukaiset hankinta-asiakirjat	
H 4.3		Suunnitelmakatselmuksiin osallistuminen	
		Sovitaan suunnittelukatselmuksien menettelyt	
	☒ E	Osallistutaan suunnitelmien tarkastamiseen ja yhteensovittamiseen muiden suunnitelmien kanssa	
	☒ E	Osallistutaan tuoteosatoimittajien ehdotusten kehittelyyn	
H 5		Suorituksen sopimuksenmukaisuuden osoittaminen	
		Hankitaan rakentamiseen tarkoitetuille suunnitelmille kirjallinen hyväksyntä	Muistiot
Tulos		Sopimussuunnitelmat	

I RAKENTAMINEN

Rakentamisessa varmistetaan sopimuksenmukainen toteutus, tavoitteet täyttävä lopputulos sekä tarvittavat käyttö- ja ylläpitovalmiudet. Rakennuksen valmistuminen todetaan vastaanotossa.

Arkkitehdin valvontatehtävät ovat pääosin erikseen sovittavia. Arkkitehdin rakennusaikaisia tehtäviä ovat suunnitelmien mukaisen toteuttamisen seuraaminen valvonnalla ja tarkastuksilla. Rakennusaikaisiin tehtäviin liittyy myös rakennustyön suorittamista varten tarvittavien täydentävien tuotantosuunnitelmien laatiminen.

Vaiheen tuloksena syntyy vastaanottopäätös ja urakan vastaanotto.

Tunnus	Valinta	Tehtävät	Tulos
I 1		Edellytysten toteaminen	
		Toteutussuunnitelmat valmiit tarvittavassa laajuudessa	
I 3		Käynnistäminen	
		Ks. kohtien C3–C4 tehtävät	
I 4		Suoritus	
		Määritetään arkkitehdin asiantuntijavalvonnan tehtävät	Muistio
		Osallistutaan rakentamisen seurantaan	Muistiot, suunnittelu-merkinnät
		Neuvotellaan tarvittaessa työtä johtavien, työmaavalvojan ja hankkijoiden kanssa.	
		Tarkastetaan silmämääräisesti työn tulos suunnitelmien mukaisen lopputuloksen varmistamiseksi	
		Osallistutaan mallikatselmuksiin	Muistiot, päätökset, suunnittelumerkinnät
		Varmistetaan suunnitelmaratkaisujen turvallisuus arkkitehtisuunnitelmien osalta	Muistio, suunnitelma-merkinnät
		Täydennetään rakentamisen aikana suunnitelmia	Täydennetyt arkkitehti-suunnitelmat
		Merkitään hankintarajat suunnitelmiin	
		Osallistutaan sovittuihin tilaisuuksiin ja palaverihin	
		Laaditaan toteumapiirustukset	Toteumapiirustukset
	☒ E	Laaditaan tietomallintamiseen liittyvä toteumamalli	Toteumamalli
I 5		Suorituksen sopimuksenmukaisuuden osoittaminen	
		Hankitaan toteumapiirustuksille kirjallinen hyväksyntä	Muistio
Tulos		Toteumapiirustukset ja toteumamalli	
I 6		Erikseen tilattavat tehtävät	
	☒ E	Rakennustyön aikainen valvonta	
	☐ E	~~Tehdään uusista hankintasopimuksista johtuneet suunnitelmat~~	
	☒ E	Valmistellaan muutosten edellyttämä suunnittelutarve	
	☐ E	~~Tehdään käyttäjämuutoksista aiheutuva sovittu lisäsuunnittelu~~	
	☐ E	~~Tehdään sovitut muutossuunnitelmat ja vaihtoehtoiset suunnitelmat~~	
	☒ E	Osallistuminen rakentamisen aikaisten tilapäisjärjestelyjen suunnitelmien laadintaan	

J KÄYTTÖÖNOTTO

Käyttöönnotossa varmistetaan järjestelmien toiminta ja annetaan käytön opastus.

Vaiheen tuloksena rakennus otetaan käyttöön.

Tunnus	Valinta	Tehtävät	Tulos
J 1		Edellytysten toteaminen	
J 2		Valmistelu	
J 3		Käynnistäminen	
J 4		Suoritus	
		Määritetään vastaanoton tehtävät	Muistio
		Tarkistetaan lähtötiedot	Muistio
		Laaditaan arkkitehdin osuus käyttö- ja huolto-ohjeeseen	Arkkitehdin osuus huolto-kirjasta
		Osallistutaan vastaanottoon liittyviin tehtäviin	Muistio
		Osallistutaan suunnittelutehtävän päättymiseen liittyviin tehtäviin	Muistio
		Osoitetaan valmiin rakennuksen tavoitteenmukaisuus	Kirjaus tarkastusasia-kirjassa
	☒ E	Tarkistetaan käyttösuunnitelma (arkkitehdin osuus)	
	☒ E	Tarkistetaan ylläpitosuunnitelma (arkkitehdin osuus)	
	☐ E	~~Opastetaan ylläpitoon ja käyttöön liittyvissä tehtävissä~~	
	☒ E	Huolehditaan suunnitelmien arkistoinnista käyttäjälle (Helsingin kaupungin ohjeiden mukaisesti)	
J 5		Suorituksen sopimuksenmukaisuuden osoittaminen	
		Hankitaan kirjallinen hyväksyntä arkkitehdin osuuteen käyttö- ja huolto-ohjeesta	Muistio
Tulos		Luovutettu rakennus	
J 6		Erikseen tilattavat tehtävät	
	☐ E	~~Laaditaan myynti- ja esittelyaineisto~~	
	☒ E	Kerätään ja luovutetaan pinta-ala- ja määrätiedot tilaajan erityistarpeisiin	
	☒ E	Esitellään kohde	

K TAKUUAIKA

Takuuajana seurataan rakennuksen toimivuutta, tehdään takuuajan säädöt, pidetään tarvittavat tarkastukset ja korjataan mahdolliset puutteet.

Tunnus	Valinta	Tehtävät	Tulos
K 1		Edellytysten toteaminen	
K 2		Valmistelu	
K 3		Käynnistäminen	
K 4		Suoritus	
		Osallistutaan takuutarkastuksiin	Muistio
		Osallistutaan takuuajan jälkeisiin tehtäviin	Muistio
		Osallistutaan sovitulla tavalla käyttäjäpalautteen hankintaan	Muistio
K 5		Suorituksen sopimuksenmukaisuuden toteaminen	

L MUUT ARKKITEHDIN TEHTÄVÄT

Tunnus	Valinta	Tehtävät	Tulos
~~☐~~	~~E~~	~~Strateginen työympäristösuunnittelu (vrt. tarveselvitys ja hankesuunnitteluvaihe)~~	
~~☒~~	~~E~~	~~Tehdään analyysi hankkeesta. Tarpeiden hahmottaminen ja täydentäminen~~	
~~☒~~	~~E~~	~~Hahmotetaan tilaajan tavoitteiden kokonaisnäkökulma tilaratkaisujen avulla (muuntojoustavuus ja monikäyttöisyys)~~	
~~☒~~	~~E~~	~~Sovitetaan toiminnot kokonaisuuteen huomioiden mm. henkilöstö, tilaratkaisut, asiakkaat ja kustannukset (uuden oppimisympäristön tavoitteet)~~	
~~☒~~	~~E~~	~~Huomioidaan ja kartoitetaan alueellinen kehitys, kaupunkirakenne sekä rakennuksen ja detaljitason mittakaavat~~	
~~☒~~	~~E~~	~~Järjestellään toiminnalliset prosessit rakennukseksi ja esitetään vaihtoehtoiset ratkaisumallit~~	
~~☐~~	~~E~~	~~Osallistutaan suunnittelukilpailun organisointi-, sihteeri- ja tuomaritehtäviin~~	
~~☐~~	~~E~~	~~Myynti-, visualisointi- ja esittelyaineiston valmistaminen~~	
~~☒~~	~~E~~	~~Kohteen esittely~~	
~~☐~~	~~E~~	~~Rakennuttajapalvelu~~	
~~☐~~	~~K/E~~	~~Kiinteistön tai rakennuksen rakennushistoriallisen selvityksen laatiminen~~	
~~☐~~	~~K/E~~	~~Kuntoarvio~~	
~~☐~~	~~K/E~~	~~Kuntotutkimukset~~	

Hankkeen johtamisen ja rakennuttamisen sekä eri suunnittelualojen tehtäväluettelot ovat yhteistyössä laatineet:
Arkkitehtitoimistojen Liitto ATL ry
Asunto-, toimitila- ja rakennuttajaliitto RAKLI ry
Neuvottelevat Sähkösuunnittelijat NSS ry
Rakennusteollisuus RT ry
Rakennuttajatoimistojen Liitto RTL ry
Sisustusarkkitehdit SIO ry
Suomen Valoteknillinen Seura
Suunnittelu- ja konsulttitoimistojen Liitto SKOL ry
Sähkö- ja teleurakoitsijaliitto STUL ry

SISUSTUSSUUNNITTELUN TEHTÄVÄLUETTELO

SIS 95

Förteckning över inredningsplaneringens uppgifter
Scope of work in interior design
Verzeichnis der Aufgabenbereiche der Inneneinrichtungsplanung

Maatullin peruskoulu, päiväkotiki ja leikkipuisto alustava, jatkosuunnittelun puitteen määrittämiseksi

TEHTÄVÄLUETTELOIN TARKOITUS JA KÄYTTÖ

Tämä sisustussuunnittelun tehtäväluettelo esittää suunnittelun sisäl-
lön ja laajuuden perustuen siihen, että sama suunnittelija suorittaa
koko suunnittelun. Tehtäväluetteloä käytetään talonrakennushank-
keiden suunnittelijan tehtävälaajuuden määrittelyssä, suunnittelu-
kokonaisuuden hallinnassa sekä osana suunnittelutoiminnan laatu-
järjestelmää. Tehtäväluettelo liitetään suunnittelusopimukseen ja
käytetään sellaisenaan tai liitteenä arkkitehtisuunnittelun tehtävälu-
etteloä. Tehtäväluettelon asema sopimusasiakirjana on määritelty
KSE 95:n kohdassa 9.

Tehtäväluettelo soveltuu käytettäväksi kaikkien hankintatapojen
ja palkkiomuotojen yhteydessä sekä uudis- että korjausrakentamis-
hankkeissa.

SUUNNITTELIJAN JA TILAAJAN TYÖNJAKO

Suunnittelija huolehtii suunnitelmien ratkaisujen oikeellisuudesta
niiden kestävyuden, toiminnallisuuden ja toteuttavuuden suhteen.
Suunnittelun tilaaja huolehtii lähtötietojen hankkimisesta, muiden
toimialojen suunnitelmien hankkimisesta sekä siitä suunnittelutyös-
tä, joka on rajattu toimeksiannon ulkopuolelle.

TEHTÄVÄLAAJUUS

Tehtäväluettelossa on esitetty perustehtävät, joiden määrittely pe-
rustuu siihen, että hanke voidaan toteuttaa normaaleilla rakennut-
tamismenettelyillä. Kohdissa 1 ja 2 esitetään rakennuttajaa avusta-
via asiantuntijatehtäviä. Hankekohtaisia erillistehtäviä esitetään
luettelon kohdassa 7.

TEHTÄVÄRAJAUS

Tehtävärajaus muihin suunnittelijoihin perustuu vastaaviin tehtävä-
luetteloihin ARK 95, RAK 95 ja TATE 95, ellei suunnittelusopimukses-
sa ole toisin määrittely. Toimialojen päällekkäisistä tehtävistä on
sovitettava suunnittelusopimuksessa. Tämä tehtäväluettelo perustuu
siihen, että sisustusarkkitehti toimii rinnakkaisuunnittelijana arki-
tehdin kanssa tai pääsuunnittelijana tehtävän luonteesta riippuen,
esimerkiksi korjausrakentamikohteissa. Pääsuunnittelijatehtävissä
noudatetaan soveltuvin osin ARK 95 tehtäväluetteloä.

SUUNNITTELUSOPIMUKSESSA MÄÄRITELTÄVÄT ASIAT

- poikkeamat perustehtävissä ja erillistehtävien kuuluminen toi-
meksiintoon
- työnjako arkkitehdin ja sisustusarkkitehdin välillä sisustus- ja
kalustesuunnittelutehtävissä
- työnjako sisustusarkkitehdin ja muiden konsulttien välillä
- pääsuunnittelun laajuus ja menettelyt
- tulostukselle asetettavat erityisvaatimukset
- CAD-integroidun suunnittelun menettelyt

HANKKEEN PÄÄVAIHEET JA TEHTÄVÄT PÄÄTÖKSET

Tarveselvitysvaiheessa selvitetään ja arvioidaan hankkeeseen ryh-
tymisen tarpeellisuutta, edellytyksiä ja mahdollisuuksia. Tulokset
kootaan tarveselvitykseksi, joka määrittelee hankkeen perusole-
muksen. Tarveselvityksen pohjalta tehdään hankepäätös.

- Hankepäätös

Hankesuunnitteluvaiheessa selvitetään ja arvioidaan yksityiskoh-
teisesti hankkeen toteuttamistarpeet, toteuttamismahdollisuudet ja
vaihtoehtoiset toteuttamistavat. Tulokset kootaan hankesuunnitel-
maksi, jossa toteuttamistavalle ja lopputuotteelle asetetut laajuus-
ja laatuvaatimukset kiinnittävät hankkeen kustannustason ja aikatau-
lun. Hankesuunnitelman pohjalta tehdään investointipäätös.

- Investointipäätös

Luonnossuunnitteluvaiheen tuloksena valitaan ja määritellään
kohteen suunnitteluratkaisu, toteutustapa sekä tehdään päätös
luonnossuunnitelmien hyväksymisestä.

Toteutussuunnitteluvaiheessa määritellään hankintatapa, laadi-
taan hankinta-asiakirjat ja piirustukset, valmistellaan hankinnat ja
tehdään rakentamispäätös.

- Rakentamispäätös

Rakentamisvaiheessa hankkeen suunniteltu lopputuote rakenne-
taan. Rakentamisvaiheen suunnittelijatehtävien avulla varmistee-
taan suunnitelmien mukainen toteutus, laatuvaatimukset täyttävä lop-
putulos ja tarvittavat käyttö- ja ylläpitövalmiudet. Vaihe päättyy
kohteen vastaanottopäätökseen.

- Vastaanottopäätös

Käyttöönottovaiheessa käynnistetään rakennuksen aiottu toiminta
ja todetaan seurantatoimenpitein käyttövalmiuksien olemassaolo.
Hanke päättyy takuutarkastukseen ja takuiden vapauttamiseen.

- Takuiden vapauttaminen

SISÄLLYSLUETTELO

1	TARVESELVITYS	3.3.6	Tarvittavien osasuunnitelmien luonnoksen laatiminen
1.1	Nykytilan analysoiminen	3.3.7	Hankittavien irtokalusteiden valintaan vaikuttavien tekijöiden selvittäminen
1.2	Tulevaisuuden hahmottaminen	3.3.8	Irtokalustesuunnitelman luonnoksen laatiminen
1.3	Tilantarpeen selvittäminen	3.3.9	Eri suunnittelualueiden suunnitelmien perus ratkaisujen yhteensopivuuden tarkastaminen
1.4	Tilanhankintavaihtoehtojen selvittäminen		
1.5	Viranomaismääräyksien ja lupien selvittäminen	3.4	Rakennuslupamenettelyyn liittyvät tehtävät
2	HANKESUUNNITTELU	4	TOTEUTUSSUUNNITTELU
2.1	Tavoitteiden asettaminen	4.1	Toteutussuunnitelman laatiminen
2.2	Tilaohjelman laatiminen	4.1.1	Toteutussuunnitelmien laatiminen
2.3	Tilaohjelman erityisvaatimusten selvittäminen	4.1.2	Tyypihuoneiden suunnittelu
2.4	Rakennuspaikan selvittäminen	4.1.3	Valaistussuunnitelman tarkentaminen
2.5	Luopamenettelyjen selvittäminen	4.1.4	Väri- ja materiaalisuunnitelman laatiminen
2.6	Hankkeen ajoituksen ja toteutustavan suunnittelu	4.1.5	Pintarakenteiden suunnittelu
2.7	Kustannustavoitteiden asettaminen	4.1.5.1	Sisä- ja alakattojen suunnittelu
2.8	Tarvittavien alustavien suunnitelmien laatiminen	4.1.5.2	Lattoiden pintarakenteiden suunnittelu
2.9	Hankesuunnitelma-asiakirjojen kokoaminen, esittely ja päätösesityksen valmistelu	4.1.5.3	Seinien pintarakenteiden suunnittelu
		4.1.6	Täydentävien rakenteiden suunnittelu (m.m. ovet)
		4.1.7	Kiinteiden kalusteiden, varusteiden ja laitteiden määrittely ja sovitus
		4.1.8	Erikoiskalusteiden ja -varusteiden suunnittelu
		4.1.9	Opastejärjestelmän suunnittelu
3	LUONNOSSUUNNITTELU	4.1.10	Ulkotilojen erikoisrakenteiden ja kalusteiden suunnittelu
3.0	Rakennussuunnittelun käynnistäminen	4.1.11	Suunnitelmien yhteensopivuuden tarkistaminen ja työpiirustusten valmiiksi saattaminen
3.1	Ratkaisuvaihtoehtojen laatiminen	4.1.12	Rakennus- y.m. selostusten laatiminen ja kokoaminen
3.1.1	Suunnittelutavoitteiden tarkistaminen	4.1.13	Irtokalusteiden hankintaohjelman laatiminen
3.1.2	Vaihtoehtoisten tila- ja kalusteratkaisujen laatiminen		
3.1.3	Ratkaisuvaihtoehtojen ominaisuuksien vertailu	4.2	Tuotantosunnitelmien yhteensopivuuden tarkistaminen
3.1.4	Toteutettavan ratkaisun valinta		
3.2	Ehdotuksen laatiminen	5	RAKENNUSAIKAISET TEHTÄVÄT
3.2.1	Sisätilan arkkitehtonisen luonteen määrittely ja ehdotussuunnitelman laatiminen	5.1	Rakennustyön valvonta
3.2.2	Valon käytön suunnittelu valaistuksessa	5.1.1	Asiantuntijavalvonta
3.2.3	Ehdotuksen teknisten periaateratkaisujen määrittely	5.1.2	Tarkastukset
3.2.4	Ehdotuksen materiaali- ja värisuunnitelman laatiminen	5.2	Tarkesuunnittelu
3.2.5	Ehdotuksen yleisselosteen laatiminen	5.2.1	Työmaalla ylläpidettyihin tarkepiirustuksiin merkittyjen muutosten siirtäminen toteutussuunnitelma-asiakirjoihin
3.2.6	Tila- ja toiminto-ohjelman vertaaminen ehdotukseen		
3.2.7	Tilaaajan tarvitseman muun havainnemateriaalin tuottaminen	6	KÄYTTÖÖNOTTO TEHTÄVÄT
3.3	Luonnoksen laatiminen	6.1	Käytön seuranta
3.3.1	Luonnoksen yleissuunnitelmien laatiminen	6.1.1	Takuuajan tarkastuksiin osallistuminen
3.3.2	Tila- ja toiminto-ohjelman ja suunnitelmaluonnoksen vertailu		
3.3.3	Väri- ja materiaalisuunnitelmaluonnoksen laatiminen	7	ERILLISTEHTÄVÄT
3.3.4	Kiintokalusteiden luonnoksen laatiminen		
3.3.5	Erikoiskalusteiden luonnoksen laatiminen		

Tehtävät**Tulosteet****1 TARVESELVITYS**

Tarveselvitysvaiheessa tehdään hankepäättöksen pohjaksi selvitykset, joissa perustellaan hankkeen tarpeellisuus, kuvataan tarvittavat tilat, tutkitaan tilantarpeen tyydyttämisen vaihtoehdot ja arvioidaan eri ratkaisujen edullisuus. Tarveselvityksestä vastaa rakennuttaja käyttäen tarvittaessa apunaan suunnittelijoita ja muita asiantuntijoita.

1.1 Nykytilan analysoiminen**Lähtötiedot**

- ~~piirustukset olevista tiloista~~
- ~~kuvaus nykyisistä toiminnoista~~
- ~~tiloissa toimivan organisaation kaavio~~
- ~~kunkin toiminnon toimenkuvaus, yhteystarve muihin toimintoihin~~
- ~~toiminnan erityistarpeiden selvitys~~

~~olevien tilojen inventoiminen ja kuntoselvitys~~

- ~~mittatarkat piirustukset olevista tiloista~~
- ~~kuntoarviot~~

1.2 Tulevaisuuden hahmottaminen**Lähtötiedot**

- ~~tulevat muutokset toimenkuissa ja organisaatiossa~~
- ~~uuden tekniikan käyttöönoton vaikutus toimintoihin~~
- ~~muuttuvan markkinatilanteen vaikutus toimintaan yms.~~

~~ennakoidaan tilojen käytön ja toimintojen muuttuminen~~

- ~~selvitys~~

1.3 Tilantarpeen selvittäminen**Lähtötiedot**

- ~~kohtien 1.1 ja 1.2 kaikki tiedot piirustuksina ja luetteloina~~

~~mitoituserusteiden selvittäminen, toimintoyksiköiden vaatimien tehollisten tilayksiköiden selvittäminen~~

- ~~selvitys~~

~~yhteystarpeiden selvittäminen~~

- ~~yhteystarpeiden kaavio~~

~~laajennus- ja muutolutarpeiden selvittäminen~~

- ~~selvitys~~

1.4 Tilanhankintavaihtoehtojen selvittäminen

~~tilan käyttövaihtoehtojen selvittäminen ja vertailu~~

- ~~tarveselvitysraportti~~

1.5 Viranomais määräyksien ja lupien selvittäminen

~~erityislupien tarpeen ja aikataulun selvittäminen~~

- ~~selvitys~~

Tehtävät

Tulosteet

2 HANKESUUNNITTELU TEHTÄVÄT

Hankesuunnitteluvaiheessa määritellään investointipäätöksen pohjaksi hankkeen laajuus-, laatu-, kustannus- ja aikatavoitteet. Hankesuunnittelusta vastaa rakennuttaja, joka käyttää tarvittaessa apunaan suunnittelijoita ja muita asiantuntijoita. Tarveselvityksen tavoitteet tarkistetaan tässä vaiheessa.

2.1 Tavoitteiden asettaminen

☒	laatutavoitteiden määrittäminen	• tavoitemuistio
	• määritellään materiaalien ja varustetason laatu	
☒	muunneltavuustavoitteiden määrittäminen	• tavoitemuistio
	• määritellään muunneltavuusaste	
☒	monikäyttöisyystavoitteiden määrittäminen	• tavoitemuistio
	• määritellään monikäyttöisyysaste	
☒	kustannustavoitteiden määrittäminen	• tavoitemuistio
	• määritellään laatutavoitteisiin perustuvat alustavat rakennus- ja hankintakustannustasotavoitteet	
☒	aikataulutavoitteiden määrittäminen	• tavoitemuistio
	• määritellään projektin suunnittelu- ja toteuttamisaikataulu	

2.2 Tilaohjelman laatiminen

☒	mitoituserusteiden määrittäminen	
☒	tila- ja toiminto-ohjelman laatiminen	• luettelo tila- ja toimintoyksiköistä neliömetreineen ja erityisvaatimuksineen
☒	tarvittavien tilakaavioiden laatiminen	• havainnoillistavat alustavat tilakaaviot piirroksina
☒	pinta-alojen laskeminen	• luettelo alustavista pinta-alalaskelmista
☒	alustavien kustannusennusteiden laatiminen	

2.3 Tilaohjelman erityisvaatimusten selvittäminen

☒	toimintojen erityisvaatimusten tarkistaminen käyttäjien kanssa	
☒	toimintojen yhteyskaavioiden tarkistaminen käyttäjien kanssa	
☒	tiloihin liittyvien ulkoalueiden käyttötarpeiden kartoittaminen	
☒	tarveselvityksen laatuvaatimustason täsmentäminen	• tilaohjelma, huonekortit

2.4 Rakennuspaikan selvittäminen

☒	tulevien tilojen soveltavuuden selvittäminen	• tila- ja toiminto-ohjelman pinta-alalaskelmien ja tulevien tilojen alustava vertailu, tarvittaessa havainnepiirros esimerkein tilojen soveltavuudesta ja kalustettavuudesta
☒	~~tulevien tilojen inventointi~~ , tilojen mitoittaminen ja mittatarkkojen piirustusten laatiminen	• mittatarkat piirustukset tulevista tiloista
☐	tulevien tilojen kunnan ja soveltavuuden selvittäminen: – kantavat rakenteet pintarakenteineen – LVIS-runkorakenteet	• selvitys tulevien tilojen kunnosta ja soveltavuudesta

Tehtävät	Tulosteet
<ul style="list-style-type: none"> – sisä- ja alakatot varusteineen – kevyet seinät pintarakenteineen – ikkunat, ovet, heloitukset – lattioiden pintarakenteet – kiinteät kalusteet – varusteet ja laitteet – irtokalusteet ja tekstiilit – taideteokset 	
☐ ~~selvitys rakennuksen ja tilojen erityispiirteiden vaikutuksista suunnitteluun kuten tiedot rakennuksen suojele- asteesta tai muuten huomioon otavista vaatimuksista~~	• selvitys
☐ ~~eri suunnittelualojen inventointien yhteenveto~~	
2.5 Hankkeen lupamenettelyn selvittäminen	
☒ tarvittavien lupien selvittäminen	• selvitys tarvittavista luvista
2.6 Hankkeen toteutustavan ja ajoituksen suunnittelu	
☒ hankinta- ja toteuttamisvaiheiden ja -osien selvittely	
☒ hankkeen kokonaisuakataulun suunnittelu sisustussuunnittelun kannalta	
2.7 Kustannustavoitteiden asettaminen	
• hankinta-, toteuttamis- ja suunnittelukustannusten arviointi	• tavoitehinalaskelma
2.8 Tarvittavien alustavien suunnitelmien laatiminen	
	• kaaviot, havainnekuvat, periaatepirokset
2.9 Hankesuunnitelma-asiakirjojen kokoaminen, esittely ja päätösesityksen valmistelu	
	• hankesuunnitelmaraportti, liitekaaviot, lomakkeet

3 LUONNOSSUUNNITTELU

Luonnossuunnitteluvaiheessa tutkitaan vaihtoehtoisia periaateratkaisuja sekä määritellään kohteelle ohjelmaa ja tavoitteita vastaava arkkitehtoninen, toiminnallinen ja tekninen perus- ja yleisratkaisu. Luonnossuunnitteluvaihe päättyy rakennuslupaa varten tarvittavien asiakirjojen laatimiseen.

3.0 Rakennussuunnittelun käynnistäminen

3.1 Ratkaisuvaihtoehtojen laatiminen

Lähtötiedot

- tarkistettu tarveselvitys ja kirjatut hankesuunnittelutehtävien tulosteet

3.1.1 Suunnittelutavoitteiden tarkistaminen

Tehtävät	Tulosteet
3.1.2 Vaihtoehtoisten tila- ja kalusteratkaisujen laatiminen	<ul style="list-style-type: none"> • ratkaisuvaihtoehdot ja kuvaukset niiden ominaisuuksista
3.1.3 Ratkaisuvaihtoehto'jen ominaisuuksien vertailu	<ul style="list-style-type: none"> • selvitys
3.1.4 Toteutettavan ratkaisun valinta <ul style="list-style-type: none"> • tehdään vertailuseelvitys:<ul style="list-style-type: none"> – valintaperusteet – epävarmuustekijät – uutuusratkaisut – avoimet kysymykset	<ul style="list-style-type: none"> • selvitys
3.2 Ehdotuksen laatiminen	
3.2.1 Sisätilan arkkitehtonisen luonteen määrittely ja ehdotussuunnitelman laatiminen	<ul style="list-style-type: none"> • pohjapiirustukset ja tarvittavat leikkaus-, projektiio- ja perspektiivipiirrokset
3.2.2 Valon käytön suunnittelu valaistuksessa	<ul style="list-style-type: none"> • alustava valaistussuunnitelma
3.2.3 Ehdotuksen teknisten periaateratkaisujen määrittely	
3.2.4 Ehdotuksen materiaali- ja värisuunnitelman laatiminen	<ul style="list-style-type: none"> • ehdotuksen värisuunnitelma
3.2.5 Ehdotuksen yleisselosteen laatiminen	<ul style="list-style-type: none"> • selostus ehdotuksen luonteesta ja kalusteista
3.2.6 Tila- ja toiminto-ohjelman vertaaminen ehdotukseen	
3.2.7 Tilaajan tarvitseman muun havainnemateriaalin tuottaminen	<ul style="list-style-type: none"> • esimerkiksi julkaisukelpoisten piirrosten tuottaminen tai pienoismallin rakentaminen
3.3 Luonnoksen laatiminen	
3.3.1 Luonnoksen yleissuunnitelmien laatiminen	<ul style="list-style-type: none"> • pohjapiirustukset ja tarvittavat leikkaus-, projektiio- ja perspektiivipiirrokset
3.3.2 Tila- ja toiminto-ohjelman ja suunnitelmaluonnoksen vertailu	
3.3.3 Väri- ja materiaalisuunnitelmaluonnoksen laatiminen	<ul style="list-style-type: none"> • tarkennettu materiaali- ja värisuunnitelma
3.3.4 Kiintokalusteiden luonnoksen laatiminen	<ul style="list-style-type: none"> • kiintokalusteiden luonnospirustukset
3.3.5 Erikoiskalusteiden luonnoksen laatiminen	<ul style="list-style-type: none"> • erikoiskalusteiden luonnospirustukset
3.3.6 Tarvittavien osasuunnitelmien luonnoksen laatiminen	<ul style="list-style-type: none"> • tarvittavien osasuunnitelmien luonnospirustukset
3.3.7 Hankittavien irtokalusteiden valintaan vaikuttavien tekijöiden selvittäminen	<ul style="list-style-type: none"> • selvitys irtokalusteisiin asetettavista vaatimuksista
3.3.8 Irtokalustesuunnitelman luonnoksen laatiminen	<ul style="list-style-type: none"> • irtokalustesuunnitelman luonnospirustukset
3.3.9 Eri suunnittelualueiden suunnitelmien perusratkaisujen yhteensopivuuden tarkastaminen	
3.4 Rakennuslupamenettelyyn liittyvät tehtävät <i>Katso ARK 95 kohta 3.3.7.</i>	<ul style="list-style-type: none"> • rakennuslupamenettelyyn tarvittavat asiakirjat
Täydentävät tehtävät ☒ kustannusarvion laatiminen	<ul style="list-style-type: none"> • kustannusarvio

Tehtävät

Tulosteet

4 TOTEUTUSSUUNNITTELU

Toteutussuunnittelussa laaditaan tarpeelliset suunnitelmat ja asiakirjat toteutuksen edellyttämällä tarkkuudella ja kustannusten määrittämiseksi.

Lähtötiedot

- hyväksytyt luonnokset kaikkien suunnittelualojen osalta
- hyväksytyt kustannustavoitteet
- rakennuslupa
- toteutussuunnittelun aikataulu

4.1 Toteutussuunnitelman laatiminen

4.1.1 Toteutussuunnitelmien laatiminen

- pohjapiirustukset 1:50 ja leikkauspiirustukset .....

4.1.2 Tyyppihuoneiden suunnittelu

- tyyppihuonepiirustukset

4.1.3 Valaistussuunnitelman tarkentaminen

- valaistussuunnitelma

4.1.4 Väri- ja materiaalisuunnitelman laatiminen

- väri- ja materiaalisuunnitelma

4.1.5 Pintarakenteiden suunnittelu

4.1.5.1 Sisä- ja alakattojen suunnittelu

- yleis- ja detaljipiirustukset sisä- ja alakatoista

4.1.5.2 Lattoiden pintarakenteiden suunnittelu

- yleis- ja detaljipiirustukset lattiarakenteista

4.1.5.3 Seinien pintarakenteiden suunnittelu

- yleis- ja detaljipiirustukset seinärakenteista

4.1.6 Täydentävien rakenteiden suunnittelu (m.m. ovet)

- täydentävien rakenteiden piirustukset

4.1.7 Kiinteiden kalusteiden, varusteiden ja laitteiden määrittely ja sovitus

- kiinteiden kalusteiden, varusteiden ja laitteiden piirustukset ja luettelot

4.1.8 Erikoiskalusteiden ja -varusteiden suunnittelu

- erikoiskalusteiden ja -varusteiden piirustukset ja luettelo

4.1.9 Opastejärjestelmän suunnittelu

- opastejärjestelmän piirustukset ja luettelot

4.1.10 Ulkotilojen erikoisrakenteiden ja kalusteiden suunnittelu

- ulkotilojen kalustepiirustukset luetteloineen

4.1.11 Suunnitelmien yhteensopivuuden tarkistaminen ja työpiirustusten valmiiksi saattaminen

- tarkennetut työpiirustukset

4.1.12 Rakennus- y.m. selostusten laatiminen ja kokoaminen

- rakennusselostus, kalusteselostus, maalausselostus, huoneselostus ja huonekortit.

4.1.13 Irtokalusteiden hankintaohjelman laatiminen

- irtokalusteiden sijoituspiirustukset ja irtokalusteluettelot

4.2 Tuotantosunnitelmien yhteensopivuuden tarkistaminen

- tarkistetut toteutussuunnitelmat

Täydentävät tehtävät

~~taideteosten valinta ja sijoitussuunnittelu~~

• ~~taideteosten sijoituspiirustukset luetteloineen~~

~~urakkaohjelman valmisteluun osallistuminen~~

Tehtävät

Tulosteet

5 RAKENNUSAIKAISET TEHTÄVÄT

Rakennusaikaisia tehtäviä ovat suunnitelmien mukaisten rakennus- ja asennustöiden varmistaminen valvonnalla ja tarkastuksilla sekä käyttöönoton valmistelu.

5.1 Rakennustyön valvonta

5.1.1 Asiantuntijavalvonta

- osallistutaan työmaakokouksiin
- annetaan piirustuksia ja selityksiä täsmentäviä ohjeita
- pidetään tarvittassa erillisneuvotteluita työmaalla
- valvotaan kalusteiden valmistusta

- piirustuksia ja selityksiä täsmentävät ja tulkitsevat ohjeet

5.1.2 Tarkastukset

- osallistutaan asiantuntijatarkastuksiin

- tarkastuspöytäkirjojen a.o. suunnittelijaliitteet

5.2 Tarkesuunnittelu

5.2.1 Työmaalla ylläpidettyihin tarkepiirustuksiin merkittyjen muutosten siirtäminen toteutussuunnitelma-asiakirjoihin

- tarkepiirustukset

6 KÄYTTÖÖNOTTOTEHTÄVÄT

Käyttöönottovaiheen tehtävillä varmistetaan, että hankkeen käyttö ja ylläpito voi tapahtua tavoitteiden ja suunnitelmien mukaisesti.

6.1 Käytön seuranta

6.1.1 Takuuajan tarkastuksiin osallistuminen

- tarkastusmuistiot ja pöytäkirjat

Täydentävät tehtävät

☐ ~~ylläpitosuunnitelman laatiminen~~	• ~~ylläpitosuunnitelma~~
☐ <del> tulevien muutosten ennakkoini: muutosohjelman laatiminen</del>	• ~~muutosohjelman ohjeet~~
☐ ~~suunnitelmien arkistointi käyttäjälle~~	

7 ERILLISTEHTÄVÄT

Erillistehtäviin on koottu sisustussuunnittelua sivuavia tehtäviä, jotka eivät yleensä kuulu sisustussuunnitteluun mutta soveltuvat sisustusarkkitehdin tehtäväksi.

- ~~pienoismallien rakentaminen~~
- pinta-alojen laskeminen tilaajan erityistarpeita varten
- ~~rakennusaikaisten tilapäisjärjestelyjen suunnittelu~~
- erikoislaitteiden koordinoiminen
- ~~urakkatarjouspyyntöjen laatiminen sekä tarjousten vertailu~~
- ~~esittely- ja markkinointiaineiston suunnittelu~~
- ~~kohteen esittely~~